

การดำเนินงานพัฒนาอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน (อสอช.)

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน

สนับสนุนโดย.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

คำนำ

ผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้รูปแบบของการจ้างงานเปลี่ยนแปลงไป จำนวนผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่ลดลง ในขณะที่อุตสาหกรรมขนาดเล็ก แรงงานนอกระบบ ผู้รับงานไปทำที่บ้านมีมากขึ้น นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลในการสร้างความเข้มแข็งของผลิตภัณฑ์ชุมชนในทุกตำบล ส่งผลให้มีกลุ่มการผลิตกระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน ขณะที่แรงงานในชุมชนช่วยเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้ ทั้งในครอบครัวและระดับประเทศ สภาพการทำงานทางกลุ่มแรงงานในชุมชนมีลักษณะเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่ออุบัติเหตุในการทำงาน การเจ็บป่วย และโรคจากการทำงานที่ต้องการดูแลและเฝ้าระวังจากบุคลากรสาธารณสุข การสร้างความเข้มแข็งให้แก่แรงงานเหล่านี้เป็นยุทธศาสตร์ในด้านการสร้างความเข้มแข็งในภาคประชาชน รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนจะทำให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต จากการพัฒนาแกนนำประชาชนด้านสาธารณสุขที่ผ่านมาและเห็นผลที่ชัดเจน คือ การพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของแรงงานในชุมชนให้ มีความรู้ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อเป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้และการเฝ้าระวังสุขภาพจากการทำงานแรงงานให้กับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในชุมชน จึงเป็นแนวคิดในการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพภาคประชาชนในโครงการพัฒนาการจัดบริการอาชีวอนามัยสำหรับแรงงานนอกระบบภายใต้แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบซึ่งได้รับการสนับสนุน จาก สสส. ในครั้งนี้ และเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนกับภารกิจของ อสม. ทางโครงการฯ จึงเรียก แกนนำที่จะมาดูแลสุขภาพแรงงานในชุมชนดังกล่าวว่า อาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน หรือ อสอช. โดยให้ อสอช.สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดูแลและเฝ้าระวังสุขภาพให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการทำงานและความต้องการด้านสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลแก่คนทำงานทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

เอกสารฉบับนี้ประกอบด้วยหลักการ แนวคิดและเนื้อหาข้อมูลบางส่วนเพื่อใช้เป็นคู่มือการดำเนินงานในการพัฒนาอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณ ผู้แทนจากภาครัฐในส่วนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้แทนจากหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และผู้แทนจากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้แทนเครือข่ายแรงงานนอกระบบ คณาจารย์ที่มีประสบการณ์ที่ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน(อสอช.) และขอขอบคุณแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาในครั้งนี้

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทบาท หน้าที่ คุณสมบัติและเกณฑ์การคัดเลือก ของ อสอช.	1
บทที่ 2	หลักสูตรการอบรม อสอช. พื้นฐานและหลักสูตรต่อยอด	3
บทที่ 3	เนื้อหาประกอบหลักสูตรการอบรม	23
	3.1 อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน และโรคจากการประกอบอาชีพ	23
	3.2 แนวทางการประเมินอันตราย/ความเสี่ยง	24
	3.3 หลักการวิเคราะห์อันตรายจากการทำงาน	27
	3.4 หลักการป้องกัน ควบคุม อันตราย /การปรับปรุงสภาพการทำงานขั้นต้น	28
	3.5 หลักการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้	29
	3.6 หลักการจัดทำโครงการแผนงานเพื่อขอรับการสนับสนุน	32
	3.7 การเฝ้าระวังสุขภาพจากการทำงาน	36
บทที่ 4	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยง/อันตรายและการเฝ้าระวังสุขภาพ	37
	ภาคผนวก 1 แบบการประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงานในชุมชน	40
	ภาคผนวก 2 แบบสำรวจสิ่งคุกคามและประเมินความเสี่ยง	49
	ภาคผนวก 3 แบบสำรวจปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับกลุ่มแรงงาน นอกระบบ	57
	ภาคผนวก 4 ทะเบียนรายชื่อ อสอช.	67
	ภาคผนวก 5 แบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัคร อาชีวอนามัยในชุมชน	69
	ภาคผนวก 6 แบบประเมินการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. (รายบุคคล) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	72
	ภาคผนวก 7 แบบประเมินการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ อสอช. (แบบสรุปภาพรวม) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	76
	ภาคผนวก 8 บันทึกข้อมูลการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยของกลุ่มอาชีพ	78
	ภาคผนวก 9 แบบการติดตามผลการแก้ไขความเสี่ยงในการทำงาน สำหรับ อสอช.	81

บทบาทหน้าที่ คุณสมบัติและเกณฑ์การคัดเลือก อาสาสมัครอาสาชื่อนามัยในชุมชน (อสอช.)

อสอช. คือใคร??

อสอช. คือ ผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรอาสาสมัครอาสาชื่อนามัยในชุมชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับแกนนำหรือ อสม. ที่จะมาทำหน้าที่ดูแลคุณภาพของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็น อสอช.

1. ผู้มีคุณสมบัติ คือ - เป็นแกนนำแรงงานในกลุ่มอาชีพ หรือแกนนำในชุมชน
 - เป็นผู้ประกอบการที่มีความสนใจ
 - เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีความสนใจ
 - มีเวลา และมีความสนใจที่จะเป็นอาสาสมัคร
 - มีความสามารถในการอ่านและเขียน หรือมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ได้
 - สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. สามารถเข้ารับการอบรมได้ตลอดระยะเวลาการอบรม 2 วัน

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการพัฒนา

เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในชุมชนให้มีความสามารถเป็นแกนในการดูแลคุณภาพผู้ประกอบการอาชีพในชุมชน และเป็นผู้ประสานระหว่างผู้ประกอบการอาชีพและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อ

1. เสริมสร้างความรู้ และความสามารถในการประเมินอันตรายเพื่อการดูแลคุณภาพผู้ประกอบการอาชีพ
2. สร้างความตระหนักในการดูแลเฝ้าระวังสุขภาพจากการทำงาน
3. พัฒนาทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแล เฝ้าระวังในการดูแลสุขภาพจากการทำงาน
4. พัฒนาทักษะในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหาและเพื่อขอรับการสนับสนุนในอนาคต

วิธีการคัดเลือก สมัครใจ /เสนอชื่อจากเพื่อนร่วมงาน หรือ คัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ โดยหน่วยงาน
ของกระทรวงสาธารณสุข/อปท. ที่มีการถ่ายโอน สอ.

จำนวน/สัดส่วน ของ อสอช. ในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในชุมชน

ทางเลือก 1. สัดส่วน อสอช. 1 คน ต่อแรงงาน 10-20 คน

 อสอช. 1 คน ต่อการดูแลกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ 10-20 คน

 กรณีมีจำนวนผู้ประกอบการอาชีพต่ำกว่า 10 คน ให้มี อสอช. อย่างน้อย 1 คน

2.ไม่ต้องกำหนดสัดส่วนตายตัว ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ฐานของเจ้าหน้าที่ และบริบทของ
ชุมชนแต่ต้องมีผู้แทนจากกลุ่มอาชีพหลัก

หลักสูตรการอบรม อสอช. พื้นฐานและหลักสูตรต่อยอด

หลักสูตรการอบรม อสอช. พื้นฐาน

หลักสูตรนี้จัดทำขึ้นโดยการระดมสมองจากผู้เกี่ยวข้องในหลายภาคส่วนทั้งผู้แทนจากภาครัฐ ในส่วนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้แทนจากหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และผู้แทนจาก หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขในส่วนกลาง ผู้แทนเครือข่ายแรงงานนอกระบบ คณาจารย์ที่มี ประสบการณ์ เพื่อให้ อสอช. สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดูแลและ เฝ้าระวังสุขภาพให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการทำงาน และ ความ ต้องการด้านสุขภาพในพื้นที่

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการพัฒนา

เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในชุมชนให้มีความสามารถเป็นแกนในการดูแล สุขภาพผู้ประกอบการอาชีพในชุมชน และเป็นผู้ประสานระหว่างผู้ประกอบการอาชีพและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อ

1. เสริมสร้างความรู้ และความสามารถในการประเมินอันตรายเพื่อการดูแลสุขภาพผู้ประกอบการอาชีพ
2. สร้างความตระหนักในการดูแลเฝ้าระวังสุขภาพจากการทำงาน
3. พัฒนาทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแล เฝ้าระวังในการ ดูแลสุขภาพจากการทำงาน
4. พัฒนาทักษะในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหาและเพื่อขอรับการสนับสนุน ในอนาคต

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 6 หัวข้อวิชา ดังนี้

1. ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและความสำคัญในการดูแลสุขภาพในคนทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)
2. การประเมินความเป็นอันตรายด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและด้านสุขภาพ (3 ชั่วโมง)
3. การแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)
4. การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)
5. ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)
6. ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้ (1 ชั่วโมง 30 นาที - 3 ชั่วโมง)

กลุ่มเป้าหมาย

คุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้มีคุณสมบัติ คือ

- เป็นแกนนำแรงงานในกลุ่มอาชีพ หรือแกนนำในชุมชน
- เป็นผู้ประกอบการที่มีความสนใจ
- เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีความสนใจ
- มีเวลา และมีความสนใจที่จะเป็นอาสาสมัคร
- มีความสามารถในการอ่านและเขียน หรือมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ได้
- สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. สามารถเข้ารับการอบรมได้ตลอดระยะเวลาการอบรม

จำนวนผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละครั้ง : ไม่ควรเกิน 20 คน

การจัดการเรียนการสอน

ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย การบรรยาย การนำเสนอกรณีตัวอย่าง

ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติ การสำรวจประเมินอันตราย/สิ่งคุกคามสุขภาพ
การประชุมกลุ่ม การนำเสนอผลประชุม/การฝึกปฏิบัติ

รูปแบบ

- ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- การใช้กระบวนการกลุ่ม
- เป็นวิทยากรกระบวนการ
- ใช้ **ทีมวิทยากร** ที่ประกอบด้วย จนท.สาธารณสุข แกนนำแรงงานช่วยกันเตรียมสื่อการสอน/

อบรม และเตรียมกลุ่ม

- สื่อการสอน/อบรม ต้องเป็นสื่อที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ควรใช้สื่อแบบรูปภาพโดยเฉพาะภาพจริง บัตรคำ การ์ด โปสเตอร์ สื่อบุคคล ใช้กรณีตัวอย่างผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ/มีประสบการณ์เจ็บป่วยจากการทำงาน เป็นต้น ที่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของชุมชน

- ภาษาที่ใช้ต้องเข้าใจง่าย ไม่ใช้ภาษาวิชาการมากเกินไป
- ถ้าเป็นคู่มือที่ใช้ ต้องไม่มาก/หนาเกินไป

การประเมินผลการเรียนรู้

- ด้านเนื้อหา ประเมินรายวิชาหลังจบการอบรมแต่ละหัวข้อจากการสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในเรื่องนั้นๆ

- ด้านกระบวนการเป็นวิทยากร ใช้การสังเกต/นำเสนอถึงทักษะการเป็นวิทยากร

- ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงาน ใช้กระบวนการกลุ่ม ให้เพื่อนร่วมงาน/แกนนำช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพกันเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้น หรือ การมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึกสุขภาพอย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้ในพื้นที่

- ด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการจัดอบรม/วิทยากรการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม วิธีการประเมินผล พฤติกรรม ความรู้สึกผู้เข้าอบรม

วิธีการ/สื่อที่ใช้: ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้(ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตามความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้นนำไปวางในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม

การรับรองการผ่านหลักสูตร

ผู้เข้ารับการอบรมที่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้จากวิทยากร และมีเวลาเข้าร่วมการอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาการอบรมทั้งหมด เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอาจจัดหาใบรับรองการประเมินหลักสูตรอบรมที่ลงนาม โดยให้เป็นแรงจูงใจแก่ อสอช. ในการเริ่มดำเนินงานและลงบันทึกการอบรมพัฒนาศักยภาพให้แก่ อสอช. ในสมุดบันทึกประจำตัว อสอช.

รายละเอียดของเนื้อหา
เนื้อหาการอบรม 2 วัน

หัวข้อการอบรม	ขอบเขตเนื้อหา	เวลาที่ใช้	รูปแบบ	(ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและความสำคัญในการดูแลสุขภาพในคนทำงาน	การทบทวนปัญหาสุขภาพตนเองจากการทำงาน ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งแบบเฉียบพลัน และเรื้อรังที่เกิดขึ้นจากการทำงานในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น ผลกระทบจากสารกำจัดศัตรูพืช/สารฆ่าหอยเชอรี่(เอ็นโดซัลแฟน) สารเคมีที่มีผลกระทบต่อสมอง การพิการแต่กำเนิด สารเคมีที่ผ่านรกได้ ภูมิแพ้ โรคผิวหนัง การสูญเสียการได้ยิน อุบัติเหตุ และการบาดเจ็บจากการทำงาน ความสำคัญของการดูแลสุขภาพในคนทำงานและบทบาทของอาสาสมัครอาสาสมัครในชุมชนให้เน้นอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นจริง	1 ชม. 30 นาที	การทำกิจกรรมกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพจากการทำงาน จากสื่อภาพจริง/บัตรคำถาม/vcd พร้อมการบรรยายสรุป บรรยายโดยเน้นตัวอย่าง/รูปจริงจากกรณีตัวอย่างที่สอดคล้องกับพื้นที่	ใช้ทีมวิทยากร เน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ตัวอย่าง/สื่อบุคคล
การประเมินความเป็นอันตรายด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและด้านสุขภาพ	การแนะนำการใช้แบบประเมินสถานที่ทำงาน เช่น แบบประเมิน WISH WIND WISE โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนทำงาน หลักการวิเคราะห์อันตรายจากการทำงาน แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติประเมินสถานที่ทำงาน สรุปผลการฝึกปฏิบัติ (ในพื้นที่/ห้อง ตามบริบท)	30 นาที 1 ชม.30 1 ชม. รวม 3 ชม.	การบรรยาย โดยเน้นตัวอย่าง/ แบ่งกลุ่มวิเคราะห์อันตราย จากหน้างาน/รูปจริงจากกรณีตัวอย่าง แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ ประเมินสถานที่ทำงาน	อาจใช้คู่มือWIND/ WISH

หัวข้อการอบรม	ขอบเขตเนื้อหา	เวลาที่ใช้	รูปแบบ	(ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
การแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการทำงาน	การแก้ไขปัญหาใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนทำงาน และเทคนิคการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเคลื่อนย้ายวัตถุอย่างปลอดภัย ท่าทางการทำงานที่ปลอดภัย อันตรายจากการทำงานกับสารเคมีและการป้องกัน อุบัติเหตุในการทำงานและการป้องกัน	1 ชม. 30 นาที	แบ่งกลุ่ม วิเคราะห์หาวิธีการการแก้ไข ปัญหา และนำเสนอผลการค้นหา วิธีการแก้ไข การจัดทำแผนแก้ไขปัญหา	
การเฝ้าระวังสิ่งแวดลอมและสุขภาพในการทำงาน	การยกกรณีตัวอย่าง เช่น ผลกระทบจากการย้อมผ้า การใช้สีและการทึงสีย้อมจากการกระบวนการลงสู่ชุมชน และการเชื่อมโยงเข้าสู่ปัญหาโรคพิษสารเคมีจากสารปรอท การเกิดโรคมินามาตะ ลักษณะอาการของโรคจากการทำงานที่เกี่ยวข้อง วิธีการสังเกตอาการและพฤติกรรม การแจ้งข่าว/ข้อมูลความผิดปกติแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขแบบบันทึกพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ถูกต้อง การออกแบบแบบบันทึกฯ และการใช้แบบบันทึกเพื่อประกอบการเฝ้าระวังสุขภาพฯ	1 ชม. 30 นาที	การบรรยายพร้อมยกกรณีตัวอย่างที่ สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพในชุมชน กิจกรรมการออกแบบบันทึก พฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมการทำงาน การแนะนำการใช้แบบบันทึกฯ	(วิทยากรบรรยายพร้อมยกกรณีตัวอย่างที่ สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพ ในชุมชนถึงผลกระทบที่ เกิดจากการทำงานนั้นๆ รวมถึงวิธีการสังเกต/เฝ้า ระวังอย่างง่าย)
ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน	(ให้นำแนวทางแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมการทำงานในหัวข้อการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมการทำงาน มา เชื่อมต่อการจัดทำแผนงาน(โครงการ)	1 ชม. 30 นาที	บรรยายพร้อมยกกรณีตัวอย่างการ จัดทำแผนที่สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพ ในชุมชนที่เกิดขึ้นจริง	(วิทยากรแนะนำ ความหมายและ ความสำคัญและ ประโยชน์ ของการจัดทำ

หัวข้อการอบรม	ขอบเขตเนื้อหา	เวลาที่ใช้	รูปแบบ	(ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
	การแนะนำขั้นตอน/แบบฟอร์มการจัดทำแผน การฝึกปฏิบัติจัดทำแผนและนำเสนอแผน/โครงการ การบูรณาการแผนงานที่จัดทำขึ้นกับแผนที่มียุทธศาสตร์ของชุมชน		แนะนำขั้นตอน/แบบฟอร์มการจัด ทำแผน ฝึกปฏิบัติ และ นำเสนอโครงการที่จะ นำกลับไปแก้ไขปัญหาและเพื่อขอรับ การสนับสนุนในอนาคต	แผนงาน/ โครงการ แนะนำแหล่ง/หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องที่กลุ่มแรงงาน มาสามารถขอรับการ สนับสนุนด้านการดูแล สุขภาพ)
ทักษะการเป็นวิทยากร กระบวนการ/ถ่ายทอด ความรู้	ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้ การประสานงาน การใช้สื่อที่เหมาะสม (อสมช. ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านนี้ เพื่อใช้ในการ การถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนร่วมงานต่อไป)	1 ชม. 30 นาที (หรืออาจ ถึง 3 ชม.)	บรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ นำเสนอ การใช้สื่อที่เหมาะสม (ให้วิทยากรประเมินผลจาก การฝึกปฏิบัติด้านทักษะต่างๆ)	เนื้อหาเน้นทักษะการเป็น วิทยากรกระบวนการ/ ถ่ายทอดความรู้ และการ ฝึกปฏิบัติ

ตัวอย่างกำหนดการอบรมหลักสูตร อสอช.พื้นฐาน

	วันที่ 1	วันที่ 2
เช้า	แนะนำโครงการ ที่มา วัตถุประสงค์ ความสำคัญ บทบาทของอสอช. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การแนะนำตัว เข้าสู่บทเรียน ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและความสำคัญในการดูแลสุขภาพในคนทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)	การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)
	การประเมินความเป็นอันตรายด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและด้านสุขภาพ (1 ชั่วโมง 30 นาที) (อาจใช้เวลาช่วงพักเที่ยงหลังทานข้าว ไปเดินสำรวจได้)	ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน และการฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนงาน/โครงการ (1 ชั่วโมง 30 นาที)
บ่าย	การประเมินความเป็นอันตรายด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและด้านสุขภาพ (ต่อ) (1 ชั่วโมง 30 นาที) (รวม 3 ชั่วโมง)	ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้ (1 ชั่วโมง 30 นาที) การฝึกปฏิบัติทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้ (1 ชั่วโมง 30 นาที) (รวม 3 ชั่วโมง) -การประเมินผลการจัดอบรม-
	การแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการทำงาน (1 ชั่วโมง 30 นาที)	

รายละเอียดเนื้อหาวิชา

1. ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและความสำคัญในการดูแลสุขภาพในคนทำงาน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

การทบทวนปัญหาสุขภาพตนเองจากการทำงาน ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งแบบเฉียบพลัน และเรื้อรังที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เช่น ผลกระทบจากสารกำจัดศัตรูพืช สารฆ่าหอยเชอรี่(เอ็นโดซัลแฟน) ผลกระทบต่อสมอง การพิการแต่กำเนิด สารเคมีที่ผ่านรกได้ ภูมิแพ้ โรคผิวหนัง การสูญเสียการได้ยิน อุบัติเหตุและการบาดเจ็บจากการทำงาน ความสำคัญของการดูแลสุขภาพในคนทำงานและบทบาทของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน การบรรยายให้นั้นอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นจริง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. ทราบและตระหนักถึงผลกระทบสุขภาพที่เกิดจากการทำงานที่ตนและเพื่อนร่วมงานปฏิบัติอยู่
2. ทราบถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพในคนทำงาน
3. ทราบถึงบทบาทของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชนที่จะไปเป็นแกนนำในการเฝ้าระวังและดูแลสุขภาพในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การจัดการเรียนการสอน

1. การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบสุขภาพที่เกิดจากการทำงาน
2. การบรรยายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน
3. ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ ตัวอย่าง/รูปแบบ การอบรมที่เคยจัดมาใช้เป็น

แนวทางจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษชาร์ต
2. สื่อบุคคล/กรณีตัวอย่าง/ สื่อภาพจริง/บัตรคำถาม / วีซีดี ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารประกอบการสอนที่ใช้ภาษาและสื่อภาพซึ่งเข้าใจง่าย

การประเมินผล

1. การประเมินเนื้อหารายวิชา โดยการซักถาม/สอบถามหลังการบรรยาย/การเรียนการสอน เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา

2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้(ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตามความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้น นำไปวางในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม

3. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงานในระยะยาว อาจใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้เพื่อนร่วมงาน/แกนนำ ช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพตนเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมีพฤติกรรม สุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้น หรือ การมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึกสุขภาพ อย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้เองในพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน

2. การประเมินความเป็นอันตรายด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและด้านสุขภาพ

เวลา 3 ชั่วโมง

เนื้อหา

การแนะนำการใช้แบบประเมินสถานที่ทำงาน เช่น แบบประเมิน WISH WIND WISE โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนทำงาน หลักการวิเคราะห์อันตรายจากการทำงาน แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ ประเมินสถานที่ทำงาน สรุปผลและนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติ (ในพื้นที่/ห้อง ตามบริบท) การบรรยายและฝึกปฏิบัติให้น้ำหนักที่อยู่ที่อยู่ในท้องถิ่นจริง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. ทราบถึงวิธีการประเมินความเป็นอันตรายในสถานที่ทำงาน
2. ทราบถึงวิธีการและหลักการวิเคราะห์อันตรายจากการทำงาน (Job Safety Analysis) อย่างง่าย
3. ได้ฝึกปฏิบัติใช้เครื่องมือและวิเคราะห์ประเมินความเป็นอันตรายในสถานที่ทำงานอย่างง่าย เช่น แบบประเมิน WISH WIND WISE

การจัดการเรียนการสอน

1. การบรรยายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเน้นตัวอย่างที่สอดคล้องกับอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน
2. การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติวิเคราะห์อันตรายจากหน้างาน/รูปจริงจากกรณีตัวอย่างและแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติประเมินสถานที่ทำงานใช้เครื่องมือและวิเคราะห์ประเมินความเป็นอันตรายในสถานที่ทำงาน
3. ใช้ทีมวิทยากรเน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ ตัวอย่าง/รูปแบบ การอบรมที่เคยจัดมาใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบประเมินสถานที่ทำงาน เช่น แบบประเมิน WISH WIND WISE
2. กระดาษชาร์ต
3. เอกสารประกอบการสอนที่ใช้ภาษาและสื่อภาพซึ่งเข้าใจง่าย

การประเมินผล

1. การประเมินเนื้อหารายวิชา โดยการซักถาม/สอบถามหลังการบรรยาย/การเรียนการสอน เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา
2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้

(ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตาม ความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้น นำไปวางในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการ ประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม

3. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงานในระยะยาว อาจใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้ เพื่อนร่วมงาน/แกนนำ ช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพกันเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรม สุขภาพ พฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมี พฤติกรรม สุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้น หรือ การมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึก สุขภาพ อย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้เองในพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน

3. การแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการทำงาน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

เทคนิคการเคลื่อนย้ายและจัดเก็บสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพรวมถึง สารเคมี การทำงานกับสถานงาน การนั่งทำงาน การยืนทำงานอย่างปลอดภัย หลักการเคลื่อนไหวร่างกาย หลักการการทำงานกับเครื่องจักร การป้องกันอันตรายทางกายภาพเช่น การทำงานที่ต้องสัมผัสความร้อน เสี่ยง การป้องกันการเกิดอัคคีภัย พร้อมกับตัวอย่างการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อความปลอดภัย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. วิเคราะห์หาสาเหตุอันตรายจากการทำงานได้
2. บอกวิธีการป้องกันอันตรายจากการทำงาน
3. เรียนรู้ตัวอย่างการปรับปรุงสภาพการทำงานแนวปฏิบัติที่ดีจากการทำงานจากอาชีพต่างๆ

การจัดการเรียนการสอน

1. บรรยาย
2. ศึกษาด้วยตนเอง
3. ปรึกษาหารือภายในกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอน
2. ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี
3. Power Point /LCD Projector

การประเมินผล

1. การซักถามในชั้นเรียน
2. การจัดทำและนำเสนอแผนการปรับปรุงการทำงานของกลุ่ม

4. การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

การบรรยายโดยการยกกรณีตัวอย่างผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการที่กลุ่มอาชีพดำเนินการอยู่ เช่น ผลกระทบจากการย้อมผ้า การใช้สีและการทิ้งสีย้อมจากการกระบวนการลงสู่ชุมชน และการเชื่อมโยงเข้าสู่ปัญหาโรคพิษสารเคมีต่างๆ เช่น กรณีพิษจากสารปรอท และ การเกิดโรคมินามาตะ ลักษณะอาการของโรคจากการทำงานที่เกี่ยวข้อง วิธีการสังเกตอาการและพฤติกรรม การแจ้งข่าว/ข้อมูล ความผิดปกติแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข การบันทึกพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ถูกต้อง การออกแบบแบบบันทึกฯ เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างง่ายเพื่อใช้ในชุมชนและกลุ่มอาชีพ และการใช้แบบบันทึกเพื่อประกอบการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การบรรยายให้เน้นความเกี่ยวข้องกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นจริง การนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. ทราบและตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงานที่ตนและเพื่อนร่วมงานปฏิบัติอยู่
2. ทราบถึงแนวทางเบื้องต้นในการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
3. มีทักษะเบื้องต้นในการค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงาน
4. มีทักษะเบื้องต้นในการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

การจัดการเรียนการสอน

1. การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงาน
2. การบรรยายพร้อมยกกรณีตัวอย่างโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน
3. การทำกิจกรรมการออกแบบบันทึกพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมการทำงาน และการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม พร้อมการแนะนำการใช้แบบบันทึกฯ
4. ใช้ทีมวิทยากรเน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ ตัวอย่าง/รูปแบบ การอบรมที่เคยจัดมาใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษชาร์ต

2. สื่อบุคคล/กรณีตัวอย่าง/ สื่อภาพจริง/บัตรคำถาม / วีซีดี ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
3. แบบบันทึกฯ
4. เอกสารประกอบการสอนที่ใช้ภาษาและสื่อภาพซึ่งเข้าใจง่าย

การประเมินผล

1. การประเมินเนื้อหารายวิชา โดยการซักถาม/สอบถามหลังการบรรยาย/การเรียนการสอน เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา
2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้ (ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตามความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้น นำไปวางในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม
3. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงานในระยะยาว อาจใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้เพื่อนร่วมงาน/แกนนำ ช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพกันเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้น หรือ การมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึกสุขภาพ อย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้เองในพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

การบรรยายพร้อมยกกรณีตัวอย่างการจัดทำแผนที่สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพในชุมชนที่เกิดขึ้นจริง การแนะนำขั้นตอน/แบบฟอร์มการจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติจัดทำแผนและนำเสนอแผน/โครงการ การบูรณาการแผนงานที่จัดทำขึ้นกับแผนที่มียู่ของชุมชน การฝึกปฏิบัติและ นำเสนอโครงการที่จะนำกลับไปแก้ไขปัญหาและเพื่อขอรับการสนับสนุนในอนาคต (โดยให้นำแนวทางแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมการทำงานในหัวข้อการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมการทำงาน มาเชื่อมต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกัน)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. ทราบถึงขั้นตอนในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ
2. ทราบถึงแนวทางการบูรณาการแผนงานที่จัดทำขึ้นกับแผนที่มียู่ของชุมชน
3. มีทักษะเบื้องต้นในการจัดทำแผนงาน/โครงการด้านการแก้ไขสภาพแวดล้อมการทำงาน

การจัดการเรียนการสอน

1. การบรรยายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน
2. การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติจัดทำแผนงาน และการนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติ
3. ใช้ทีมวิทยากรเน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ ตัวอย่าง/รูปแบบ การอบรมที่เคยจัดมาใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษชาร์ต
2. สื่อบุคคล/กรณีตัวอย่าง/ สื่อภาพจริง/บัตรคำถาม / วีซีดี ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารประกอบการสอนที่ใช้ภาษาและสื่อภาพซึ่งเข้าใจง่าย

การประเมินผล

1. การประเมินเนื้อหารายวิชา โดยการซักถาม/สอบถามหลังการบรรยาย/การเรียนการสอน เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา
2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้ (ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตามความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้น นำไปวาง

ในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม

3. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงานในระยะยาว อาจใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้เพื่อนร่วมงาน/แกนนำ ช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพกันเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้นหรือการมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึกสุขภาพอย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้เองในพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน

6. ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้

เวลา 3 ชั่วโมง

เนื้อหา

แนวคิดและความสำคัญของการเป็นวิทยากรกระบวนการ ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ/ถ่ายทอดความรู้ การประสานงาน บุคลิกภาพ การพูด การผลิตสื่ออย่างง่ายและการใช้สื่อที่เหมาะสม การจัดทำ/เขียนหลักสูตรเบื้องต้น การเตรียมประเด็นเรื่องที่จะอบรมตามอาชีพ กระบวนการอบรม การฝึกปฏิบัติและการนำเสนอผลการฝึกทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการ การใช้สื่อ ฯลฯ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม

1. ทราบถึงแนวคิดและความสำคัญในการเป็นวิทยากรกระบวนการ
2. ทราบถึงทักษะที่จำเป็นเพื่อการเป็นวิทยากร
3. ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ

การจัดการเรียนการสอน

1. การบรรยายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน
2. การทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ
3. การฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ
4. ใช้ที่มวิทยากรเน้นกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้ ตัวอย่าง/รูปแบบ การอบรมที่เคยจัดมาใช้เป็น

แนวทางจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษชาร์ต
2. สื่อบุคคล/กรณีตัวอย่าง/ สื่อภาพจริง/บัตรคำถาม / วีซีดี ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารประกอบการสอนที่ใช้ภาษาและสื่อภาพซึ่งเข้าใจง่าย

การประเมินผล

1. การประเมินเนื้อหารายวิชา โดยการซักถาม/สอบถามหลังการบรรยาย/การเรียนการสอน เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา

2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ใช้กระดาษสีทำเป็นรูปภาพหน้าคนยิ้ม(พอใจ) หน้าเฉยๆ(ไม่มีความเห็น) หน้าร้องไห้ (ไม่พอใจ ควรปรับปรุง) แจกผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปวางหรือ ทำเครื่องหมายตามความรู้สึกที่มีเป็นการประเมินผล หรือ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น ก้อนหิน เมล็ดผลไม้ กระดาษที่ตัดเป็นชิ้น นำไปวาง

ในรูปภาพหน้าคนยิ้ม หน้าบึ้ง หน้าร้องไห้ หรือใช้ปากกาเมจิกไปขีดให้คะแนนเป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการอบรม

3. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/การทำงานในระยะยาว อาจใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้เพื่อนร่วมงาน/แกนนำ ช่วยกันสังเกตและรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพกันเอง เช่น เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และติดตามผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การมีพฤติกรรม สุขภาพที่ดีที่มีมากขึ้น หรือ การมีพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยใช้แบบบันทึกสุขภาพ อย่างง่ายที่พัฒนาขึ้นใช้เองในพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน

หลักสูตรต่อยอดสำหรับอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)

จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของอสอช. ภายหลังการอบรมภายใต้การดำเนินโครงการฯ พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ อสอช. ปฏิบัติ คือ การให้คำแนะนำด้านการดูแลสุขภาพแก่เพื่อนร่วมงาน ทั้งสุขภาพทั่วไป และสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับงาน อย่างไรก็ตาม อสอช. ส่วนใหญ่ ยังไม่มีความมั่นใจเพียงพอต่อการเป็นวิทยากร และการเริ่มเฝ้าระวังสุขภาพ ดังนั้น การอบรมฟื้นฟู ต่อยอด ให้ อสอช. มีความมั่นใจมากขึ้น จึงมีความจำเป็น นอกจากนี้ ยังต้องการการเป็นพี่เลี้ยงที่ดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนา อสอช. ในระยะยาว ทั้งนี้ หลักสูตรต่อยอดที่พัฒนาขึ้นยังจำเป็นที่ต้องเน้นย้ำความสำคัญของเนื้อหาที่มีบางประการในหลักสูตรพื้นฐานและขณะเดียวกันที่ผ่านมาพบว่า การอบรม อสอช. เป็นระยะเวลาสั้น โดยเฉพาะการอบรมติดต่อกันมากกว่า 1 วัน นั้น ไม่สะดวกกับผู้เข้ารับการอบรม เนื่องจากมีภารกิจที่ต้องดำรงชีพ การอบรมต่อยอดความรู้แก่ อสอช. จึงอาจต้องทำเพียงครั้งละ ไม่เกิน 1 วัน แต่ อบรมเป็นระยะๆ ต่อเนื่องกันไปตามความจำเป็นของเนื้อหาที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรต่อยอดสำหรับอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จึงประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

1. ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานในชุมชนที่พบจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มและ อสอช.
2. วิธีการและเครื่องมือสำหรับติดตามเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน สำหรับ อสอช.
3. แนวทางการให้คำแนะนำแก่สมาชิก ในการควบคุม ป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพจากการทำงานของกลุ่มอาชีพ
4. การวางแผนและเตรียมการในการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ตามหัวข้อปัญหาสุขภาพที่ต้องการแก้ไข/ให้คำแนะนำ และการฝึกปฏิบัติ
5. แนวทางการประสานเครือข่ายการดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในชุมชน

องค์ประกอบของเนื้อหาหลักสูตร 2 วัน อาจแยกอบรมเป็น 2 ครั้งๆ ละ 1 วัน

ตัวอย่างกำหนดการอบรมหลักสูตรต่อยอด อสอช.

	วันที่ 1	วันที่ 2
เช้า	แนะนำ ที่มา วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการอบรมฟื้นฟู/ต่อยอด สำหรับ อสอช. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แนะนำตัว เข้าสู่บทเรียน ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานในชุมชนที่พบจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มและ อสอช. (1 ชั่วโมง 30 นาที)	การวางแผนและเตรียมการในการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ตามหัวข้อปัญหาสุขภาพที่ต้องการแก้ไข/ให้คำแนะนำ (1 ชั่วโมง 30 นาที) การฝึกปฏิบัติเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ (1 ชั่วโมง 30 นาที) (รวม 3 ชั่วโมง)
	วิธีการและเครื่องมือสำหรับติดตามเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน สำหรับ อสอช. (1 ชั่วโมง 30 นาที)	
บ่าย	แนวทางการให้คำแนะนำแก่สมาชิก ในการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพแวดล้อมในการทำงานของกลุ่มอาชีพ (1 ชั่วโมง 30 นาที)	แนวทางการประสานเครือข่ายการดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในชุมชน (1 ชั่วโมง 30 นาที-3 ชม.) -การประเมินผลการจัดอบรม-
	แนวทางการให้คำแนะนำแก่สมาชิก ในการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพจากการทำงานของกลุ่มอาชีพ (1 ชั่วโมง 30 นาที)	

เนื้อหาประกอบการอบรม

3.1 อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน และโรคจากการประกอบอาชีพ

สิ่งต่างๆที่รอบตัวคนในขณะทำงาน เรียกว่า สิ่งแวดล้อมการทำงาน (Working Environment) เช่น คน สัตว์ สิ่งของ พลังงาน สารเคมี เครื่องจักร ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม ซึ่งอาจทำอันตรายต่อสุขภาพของคนในขณะทำงานหรือไม่ก็ได้ แต่หากอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม คือ มากเกินไปหรือน้อยเกินไป จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เรียกว่าเป็น สิ่งคุกคามสุขภาพ (Health Hazard) อันหมายถึง สิ่งใดก็ตามที่มีศักยภาพในอันที่จะก่อให้เกิดอันตราย(แก่ชีวิต การบาดเจ็บ ผลกระทบต่อ สุขภาพกายและใจ) เช่น สารเคมี อุปกรณ์รังสี พลังงาน แสง เสียง ความร้อน ความสั่นสะเทือน วิธีการทำงาน หรือสภาพแวดล้อมการทำงาน ส่งผลให้เกิดโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานได้

ในทางอาชีวอนามัย แบ่งสิ่งคุกคามสุขภาพ ได้เป็น

สิ่งคุกคามสุขภาพทางกายภาพ (Physical Health Hazards) ได้แก่ แสง เสียง ความสั่นสะเทือน ความดันบรรยากาศ อุณหภูมิที่สูง/ต่ำเกินไป (ความร้อน ความเย็น) รังสีแตกตัวและไม่แตกตัว (Ionizing and Non-ionizing Radiation) เป็นต้น

สิ่งคุกคามสุขภาพทางเคมี (Chemical Health Hazards) ได้แก่ สารเคมีชนิดต่างๆในรูปของแข็ง ของเหลว ก๊าซ ผุ่น ฝุ่น คาร์บอน ไนโตรเจน โอโซน โอโรไนต์ เป็นต้น ซึ่งมีอันตรายทั้งแบบเฉียบพลันและแบบเรื้อรัง และอาจก่อให้เกิดอัคคีภัยและการระเบิด

สิ่งคุกคามสุขภาพทางชีวภาพ (Biological Health Hazards) ได้แก่ เชื้อโรคต่างๆ ไวรัส แบคทีเรีย เชื้อรา สิ่งมีชีวิตต่างๆ เช่น หนู งู สุนัข เป็นต้น

ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม (Psychosocial Health Hazards) ได้แก่ ข.ม.การทำงาน ค่าตอบแทน ผู้ร่วมงาน นายจ้าง ฯลฯ มีผลต่อการเกิดความเครียดจากการทำงานและการเจ็บป่วยของผู้ปฏิบัติงาน

ปัจจัยทางการยศาสตร์หรือท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเหนื่อยล้า เกิดอาการปวดหรือมีการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อ

การทำงานที่มีสิ่งแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตรายหรือมีสิ่งคุกคามสุขภาพอาจทำให้เกิดโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานได้

โรคจากการประกอบอาชีพ(Occupational Diseases)

คือ โรคหรือความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับคนทำงาน โดยมีสาเหตุโดยตรงมาจากการสัมผัสสิ่งคุกคามหรือสภาวะแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสมเช่น การสูญเสียการได้ยินจากการทำงานในที่ที่มีเสียงดัง เป็นต้น

โรคที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Work-Related Diseases)

คือ โรคหรือความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับคนทำงาน โดยมีสาเหตุจากปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน และสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับงาน เป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดโรคด้วย เช่น การป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหารจากการทำงานที่ชั่วโมงการทำงานยาวนาน ทำให้รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ทำให้ผู้ที่มีภาวะกระเพาะอาหารอักเสบมีอาการมากขึ้น เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรค

1. ตัวผู้ทำงาน เช่น เพศ อายุ ภูมิไวรับ กรรมพันธุ์ เป็นต้น
2. ลักษณะการทำงาน เช่น ทำงานที่มีเวลายาวนาน ทำงานในท่าทางซ้ำๆ เป็นเวลานาน
3. สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น ทำงานในที่ที่มีเสียงดัง ความร้อนสูง แสงมาก/น้อยเกินไป มีสารเคมีที่อันตราย เป็นต้น

ความสำคัญของการวินิจฉัยโรคจากการประกอบอาชีพ

เนื่องจากเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ หากไม่ป้องกันแต่เบื้องต้นจะทำให้โรคบางโรคมีความรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตได้ โรคบางโรคไม่สามารถรักษาได้ยกเว้นแต่การป้องกัน

การวินิจฉัยในระยะเริ่มต้นสามารถลดความรุนแรงของโรคได้ และการวินิจฉัยจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับเงินทดแทนตามกฎหมาย

3.2 แนวทางการประเมินอันตราย/ความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่ผู้ปฏิบัติงานจะสัมผัสหรือได้รับอันตรายต่อสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรือมีสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน

การประเมินความเสี่ยง

หมายถึง กระบวนการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายและวัดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งคุกคาม กระบวนการ การกระทำ และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง โดยทั่วไป มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินสิ่งคุกคาม (Hazard identification)
2. การประเมินการสัมผัส (Exposure assessment)
3. การประเมินการสัมผัสการตอบสนอง (Dose-response assessment)
4. การพรรณนาลักษณะความเสี่ยง (Risk characterization)

1. การประเมินสิ่งคุกคาม (Hazard identification) เป็นการสืบค้น/ค้นหา สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน โดยพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ/เจ็บป่วย เช่น

- การออกแบบสถานที่ทำงานที่ไม่ดี
- การปฏิบัติงานที่มีอันตราย
- การติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสม
- การปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้อง
- การใช้งาน ดูแลซ่อมบำรุงเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสม
- ผู้ปฏิบัติงานสัมผัสกับสิ่งคุกคามสุขภาพ/สิ่งแวดล้อมการทำงานที่ไม่เหมาะสม

การประเมินสืบค้นสิ่งคุกคาม ควรทำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะ

- ก่อนมีการปฏิบัติงานจริงภายหลังการออกแบบ
- มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน สถานที่ปฏิบัติงาน อุปกรณ์ สารเคมี
- การนำสารเคมี เครื่องจักร อุปกรณ์ ระบบงานใดๆ เข้ามาใช้ในกระบวนการทำงาน
- เมื่อมีรายงานการบาดเจ็บ/เจ็บป่วยของผู้ปฏิบัติงาน

2. การประเมินการสัมผัส (Exposure assessment)

เป็นการประเมินโอกาสที่คนอาจจะได้รับบาดเจ็บ/เจ็บป่วยจากการสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพที่เกิดขึ้น(ที่ได้จากขั้นตอนการประเมิน/สืบค้นสิ่งคุกคาม) โดยพิจารณาว่า

- จะมีผู้ใด (ไม่ว่าผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มาเยี่ยมชม/ผู้รับบริการ) มีโอกาสที่จะสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพที่มีอยู่/ที่เกิดขึ้นหรือไม่
- มีมาตรการป้องกันสุขภาพและความปลอดภัยใดๆให้กับบุคคลดังกล่าวหรือไม่
- มาตรการป้องกันที่มีอยู่นั้นมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

3. การประเมินการสัมผัสการตอบสนอง (Dose-response assessment) เป็นการประเมินผลตอบสนองทางสุขภาพที่เกิดจากการสัมผัส เช่น มีระดับสารเคมีบางชนิดในร่างกายเกินกว่าที่ระดับที่ปลอดภัย มีระดับการสูญเสียการได้ยินที่ผิดปกติไปจากปกติ เป็นต้น

4. การพรรณนา/บรรยาย ลักษณะความเสี่ยง (Risk characterization) เป็นการอธิบายความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

ประเมินความเสี่ยงอย่างง่าย

ในการประเมินความเสี่ยงอย่างง่าย อาจมีขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง

1. จำแนกขั้นตอนการทำงาน
2. ระบุสิ่งคุกคามสุขภาพในแต่ละขั้นตอนการทำงาน

3. กำหนดค่าความเสี่ยงตามโอกาสหรือความถี่และความรุนแรงของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

เช่น การประมาณค่าความรุนแรงของอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เป็น 3 ระดับ

1. อันตรายเล็กน้อย
2. อันตรายปานกลาง
3. อันตรายร้ายแรง

และ การประมาณโอกาสของอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น เป็น 3 ระดับ

1. ไม่น่าจะเกิด
2. มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย หรือเกิดบ่อยปานกลาง
3. มีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก หรือเกิดบ่อยมาก โดยคำนวณจาก

$$\text{ค่าความเสี่ยง} = \text{โอกาสการเกิด} \times \text{ความรุนแรงของผลลัพธ์}$$

4. ตัดสินว่าเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้หรือไม่

การยอมรับความเสี่ยง ในบางกรณี ไม่ควรยอมรับความเสี่ยง เช่น การสูญเสียชีวิตการตัดสินใจ เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้หรือไม่ อาจค่าความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 5 อันดับ คือ

1. ระดับความเสี่ยงเล็กน้อย
2. ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้
3. ระดับความเสี่ยงปานกลาง
4. ระดับความเสี่ยงสูง
5. ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้

การประมาณระดับความเสี่ยง

ความเสี่ยง = คะแนน ความเป็นอันตราย x คะแนนของโอกาส เกิดอันตราย		ลำดับของความเป็นอันตราย		
		อันตราย เล็กน้อย (1)	อันตราย ปานกลาง (2)	อันตราย ร้ายแรง (3)
โอกาสของการเกิดอันตราย	โอกาสเกิดได้น้อย หรือไม่ น่าจะเกิด (1)	1 ความเสี่ยง เล็กน้อย	2 ความเสี่ยง ที่ยอมรับได้	3 ความเสี่ยง ปานกลาง
	โอกาสเกิด ขึ้นได้ ปานกลาง (2)	2 ความเสี่ยง ที่ยอมรับได้	4 ความเสี่ยง ปานกลาง	6 ความเสี่ยง สูง
	โอกาส เกิดขึ้น ได้มาก (3)	3 ความเสี่ยง ปานกลาง	6 ความเสี่ยง สูง	9 ความเสี่ยงที่ ยอมรับไม่ได้

5. เตรียมแผนปฏิบัติ/ข้อเสนอแนะในการลดความเสี่ยง โดยใช้หลักการควบคุม คือ

1. การควบคุมอันตรายที่แหล่งกำเนิด เช่น การปิดครอบแหล่งกำเนิดมลพิษ
2. การควบคุมที่ทางผ่านระหว่างแหล่งกำเนิดกับตัวผู้ปฏิบัติงาน
3. การควบคุมที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตราย เช่น การสวมหน้ากากป้องกันระบบทางเดินหายใจ การสวมใส่ที่ครอบหู ที่อุดหู เป็นต้น การป้องกันที่ตัวบุคคลนี้ มีข้อจำกัดที่พึงระวังคือ มักจะใช้เป็นทางเลือกสุดท้ายในการป้องกัน หากยังไม่สามารถควบคุม/แก้ไขที่ต้นเหตุและที่ทางผ่านได้ และมักใช้ในช่วงเวลาสั้นๆ ในระหว่างการพิจารณาในการป้องกันที่ต้นเหตุและทางผ่าน เนื่องจากการป้องกันลักษณะนี้ มักเป็นสิ่งที่ผู้สวมใส่เกิดความรำคาญ ทำให้ไม่นิยมใช้ และหากเลือกประเภทที่ไม่ถูกต้อง จะทำประสิทธิภาพการป้องกันไม่เกิดตามที่ต้องการ รวมถึงต้องการดูแลบำรุงรักษาอย่างถูกต้องตลอดการใช้งาน

6. ติดตามการปฏิบัติในการลดความเสี่ยง เพื่อติดตามผลการป้องกันควบคุมว่าได้ผลดีตามที่ต้องการหรือไม่

3.3 หลักการวิเคราะห์อันตรายจากการทำงาน

การวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis (JSA)) เป็น กิจกรรมพื้นฐานที่ทำได้ง่าย ๆ มีจุดประสงค์เพื่อสืบค้นแนวโน้มของอันตรายที่จะเกิดขึ้นใน แต่ละขั้นตอน แล้วหาทางแก้ไขโดยการปรับปรุง วิธีการ ทำงานให้ถูกต้อง มีขั้นตอนหลักๆ 4 ขั้นตอน คือ

1. การเลือกงานที่จะนำมาวิเคราะห์
2. แบ่งงานที่จะวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน
3. ค้นหาอันตรายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานทั้งจากลักษณะงานและสิ่งแวดล้อมการทำงาน
4. กำหนดมาตรการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

การวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัยดังกล่าว ผู้ปฏิบัติควรทำร่วมเป็นกลุ่มเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้การวิเคราะห์งานมีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น

ตัวอย่าง การวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัยในงานเชื่อมโลหะ

Job Safety Analysis (JSA) : งานเชื่อมโลหะ

ขั้นตอนการทำงาน	อันตราย	มาตรการความปลอดภัย
1. เตรียมอุปกรณ์	ไฟฟ้าลัดวงจร	- การบำรุงรักษาอุปกรณ์
2. ขณะเชื่อมโลหะ	พุ่มโลหะ แสงยูวี (ทำให้เกิดต้อ)	- ระบบระบายอากาศเฉพาะที่ - จัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตราย : กระบังหน้า respirator
3.		

นอกจากนี้ สามารถนำข้อมูลการวิเคราะห์จากมาตรการความปลอดภัยมากำหนดเป็นมาตรฐานหรือวิธีการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เช่น ก่อนปฏิบัติงานต้องตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์ไฟฟ้า

3.4 หลักการป้องกัน ควบคุม อันตราย /การปรับปรุงสภาพการทำงานขั้นต้น

โดยทั่วไปแล้ว มาตรการป้องกัน/ควบคุม สิ่งคุกคาม/ความเสี่ยงมีหลักที่สำคัญ คือ

1. การควบคุมอันตรายที่แหล่งกำเนิด (Source) เช่น การปิดครอบแหล่งกำเนิดมลพิษ
2. การควบคุมที่ทางผ่านระหว่างแหล่งกำเนิดกับตัวผู้ปฏิบัติงาน(Pathway)
3. การควบคุมที่ผู้ปฏิบัติงาน(Receiver) เช่น การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

โดยอาศัยวิธีทาง - วิศวกรรม (Engineering Control)

- การบริหารจัดการ (Administrative Control)

- การควบคุมที่ตัวผู้ปฏิบัติงาน (Personal Control)

ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การควบคุมที่แหล่งกำเนิดและที่ทางผ่านจะให้ผลที่ดีกว่าการควบคุมที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น ถุงมือ ที่อุดหู นั้น จะเป็นวิธีเลือกใช้เป็นลำดับท้ายเนื่องจากมีข้อจำกัดในการใช้งาน เช่น ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถในการใช้ รักษา หรือใช้งานไม่ถูกวิธี เป็นต้น และมักใช้ป้องกันในช่วงเวลาที่ไม่นานนักอาจใช้ร่วมกันในขณะที่รอการแก้ไขที่แหล่งกำเนิดหรือที่ทางผ่าน

ตัวอย่างของวิธีการป้องกันควบคุมอันตรายในการทำงาน เช่น

- การเลือกใช้สาร/วัสดุอื่น ที่มีพิษน้อยกว่าทดแทน (Substitution)
- การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน กระบวนการผลิต เพื่อลด หรือกำจัดการสัมผัส (Process Modification)

- การแยกกระบวนการผลิต/สิ่งคุกคามสุขภาพออกจากผู้ปฏิบัติงาน (Isolation)
- การปิดครอบ (Enclosure)
- การติดตั้งระบบระบายอากาศ(Ventilation System) : แบบทั่วไป(General Ventilation) และแบบเฉพาะแห่ง (Local Exhaust Ventilation)
- การลดระยะเวลาการทำงาน / สัมผัส
- การเปลี่ยนงาน
- การเปลี่ยนกะ
- การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Device:PPD หรือ Personal Protective Equipment: PPE)
- การติดตั้งผนังกัน การจัดห้องแยก
- การจัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ(Good House Keeping)
- การจัดสวัสดิการต่างๆ ให้พนักงาน เช่น น้ำดื่ม ห้องน้ำ ที่พักผ่อน ที่ล้างมือ ชุดปฐมพยาบาล เครื่องดับเพลิง เป็นต้น

3.5 หลักการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้

ความหมาย

วิทยากรกระบวนการ หรือผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เป็นผู้จัดสถานการณ์แห่งการเรียนรู้จะเห็นได้ว่าวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ซึ่งบางทีก็เรียกว่าผู้อำนวยกลุ่มนั้น คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และสามารถคิดหรือตัดสินใจได้อย่างดีที่สุด และมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิทยากรกระบวนการจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกิดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ต้องสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มสามารถค้นหาวิธีการ แก้ไขปัญหาที่ครอบคลุม และสร้างพันธะสัญญาในระหว่างมวลหมู่สมาชิก โดยจะต้องทำตนเป็นกลาง ไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่กลุ่มอภิปรายหรือศึกษากันอยู่

คุณสมบัติของวิทยากรกระบวนการ

1. คุณสมบัติ คือ ลักษณะภายใน
 - 1.1 มีความมั่นใจในตนเอง
 - 1.2 มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - 1.3 มีความรู้ความสามารถ
 - 1.4 เป็นคนใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง
 - 1.5 รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
 - 1.6 เป็นคนยอมรับความแตกต่าง

- 1.7 เป็นคนยอมรับสิ่งใหม่ๆ ตามเปลี่ยนแปลงของโลก, สังคม, นโยบาย
 - 1.8 มีอุดมการณ์, เป้าหมาย, ปรัชญาในการทำงาน
 - 1.9 เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน
 - 1.10 เป็นคนให้เกียรติผู้อื่นและมีความเสียสละ
2. คุณลักษณะ คือ ลักษณะภายนอก
- 2.1 กล้าแสดงออก
 - 2.2 อารมณ์ดี ทำที่เป็นมิตร
 - 2.3 มีไหวพริบปฏิภาณและประสบการณ์
 - 2.4 บุคลิกภาพดี
 - 2.5 เป็นคนตรงต่อเวลา
3. ทักษะ คือ ความชำนาญที่ฝึกฝนบ่อยๆ
- 3.1 มีทักษะในการพูด
 - 3.2 สรุปเนื้อหาจากเวทีได้ชัดเจน
 - 3.3 วิเคราะห์สถานการณ์ได้ดี
 - 3.4 แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและควบคุมเวทีได้ดี
 - 3.5 เข้าใจพื้นฐานและวัฒนธรรมชุมชน
 - 3.6 มีวิธีหรือเทคนิคในการนำเสนอที่ดีและน่าสนใจ
 - 3.7 รู้จักการสร้างบรรยากาศ
 - 3.8 รู้จักการบริหารเวลาที่ดี
 - 3.9 จูงใจให้ทุกคนมีส่วนร่วม
 - 3.10 มีวาทศิลป์
4. บทบาทและหน้าที่ของวิทยากร
- 4.1 เป็นผู้วางแผน
 - 4.2 เป็นผู้อำนวยความสะดวกการจัดฝึกอบรม
 - อุปกรณ์
 - การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม
 - การให้ผู้อบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
 - กำกับให้การอบรมเป็นไปตามขั้นตอนและ เวลา
 - การตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ เช่น การเปลี่ยนสถานที่ / ระยะเวลา
 - 4.3 เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้
 - 4.4 เป็นผู้นำ – ผู้ชี้แนะในการฝึกอบรม
 - 4.5 เป็นพี่เลี้ยง

5. เทคนิค / เครื่องมือ / วิธีการจัดเวทีประชาคม

- 5.1 การบรรยาย
- 5.2 การประชุมปาลูก (การบรรยายเป็นชุด)
- 5.3 การอภิปรายเป็นคณะ
- 5.4 การอภิปรายเป็นกลุ่ม
- 5.5 การสัมมนา/ประชุม
- 5.6 การระดมสมอง
- 5.7 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 5.8 การแสดงบทบาทสมมติ
- 5.9 ละครสั้น / สถานการณ์จำลอง
- 5.10 กรณีศึกษา – สานิต
- 5.11 การซักถาม
- 5.12 ทศนศีกษา / ดูงาน
- 5.13 การสัมภาษณ์ ฯลฯ

6. ศักยภาพ คือ พลังซ่อนเร้น

7. ความสามารถ คือ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้

8. หาวิธีลดความขัดแย้ง

- 8.1 ใจเย็น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
- 8.2 รับฟัง สามารถรับฟังและตอบคำถามเพื่อความกระจ่างได้
- 8.3 วิเคราะห์ความต้องการ
- 8.4 แสวงหาทางออก
- 8.5 พร้อมที่จะปรับทางเลือก ให้เกิดการยอมรับได้
- 8.6 ปิยวาจา ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ จริงใจ
- 8.7 ให้เกียรติและไม่ทำเสียน้ำหน้าของผู้เข้าร่วมอบรม
- 8.8 พยายามเป็นผู้เริ่มต้นเจรจาที่ดี

แนวคิดการเป็นวิทยากรกระบวนการ

ผู้เป็นวิทยากรกระบวนการเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีลักษณะดังนี้
เป็นคนใจใหญ่ มีใจกว้าง มีจิตอาสา มีใจพร้อมที่จะทำงาน เสียสละเวลาได้
เป็นคนหูใหญ่ เป็นผู้ฟังที่ดี ฟังความคิดเห็นคนอื่น
เป็นคนตาโต เป็นคนมองการณ์ไกล มองโลกกว้าง มองโลกในแง่ดี
เป็นคนหัวแหลม เป็นคนที่คิดไกล เป็นผู้นำทางความคิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถ
ประยุกต์ใช้

เป็นคนปากเล็ก เป็นคนพูดน้อย พูดแบบมีเหตุมีผล

- บุคลิกภาพ ควรเป็นคนทีกล้าพูด อารมณ์ดี ไม่เครียด ควบคุมอารมณ์ได้
- การพูด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน พูดด้วยความมั่นใจ และมีข้อมูล
- การผลิตสื่อ และการใช้สื่อ

วิธีการทำบัตรคำ ไปสเตอร์อย่างง่าย รูปภาพ การเขียนชาร์ต เกมส์ การทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
ละคร สื่อบุคคล

- การเขียนหลักสูตร

ควรมีการเตรียมประเด็นเรื่องที่จะอบรมตามอาชีพ กระบวนการอบรม

3.6 หลักการจัดทำโครงการแผนงานเพื่อขอรับการสนับสนุน

การจัดทำโครงการ เป็นการเตรียมการเพื่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาทางปฏิบัติหรือ
ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการกระทำนั้น ๆ อย่างแน่ชัด และมีระบบขั้นตอน และโครงการจะเป็น
สิ่งช่วยชี้แนะแนวทางกำหนดลักษณะและขอบข่ายของการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดเป้าหมายของการ
ทำงานนั้น

องค์ประกอบพื้นฐานในโครงการแต่ละโครงการ ควรมีดังนี้

1. ชื่อโครงการ : คือส่วนที่บอกให้ทราบว่าทำอะไร โดยทั่วไปจะประกอบด้วยสาระ 2 ส่วนคือ
ส่วนที่ 1 แสดงให้เห็น “ลักษณะวิธี”
ส่วนที่ 2 แสดงให้เห็น “สิ่งที่จะปฏิบัติ”

การเขียนชื่อโครงการจะไม่นิยมนำ “กิจกรรม” มาเขียนเป็นชื่อโครงการ เช่น “โครงการอบรมเชิง
ปฏิบัติการเทคนิคการเขียนและบูรณาการแผนงานโครงการ” นิยมเขียนเป็น “โครงการพัฒนาเทคนิคการ
เขียนและบูรณาการแผนงานโครงการ” ในโครงการอาจมีหลายกิจกรรมที่ปฏิบัติ เช่นการอบรม การศึกษาดู
งาน การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้โครงการเป็นหมวดหมู่มากขึ้น

2. ลำดับความสำคัญของโครงการ : คือส่วนที่บอกให้ทราบว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่มีความจำเป็นหรือมีความสำคัญอยู่ในระดับใดในแต่ละแผนงาน

3. ความสำคัญและที่มาของโครงการ : คือส่วนที่บอกให้ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นต้องจัดให้มีโครงการขึ้นแนวการเขียน: การเขียนความสำคัญและที่มาของโครงการ ควรเรียบเรียงให้มีเนื้อหาครบ 3 ประเด็น คือ หลักการ/ทฤษฎี/นโยบาย สภาพปัจจุบันปัญหาโดยมีข้อมูลประกอบและความต้องการในการพัฒนา

4. วัตถุประสงค์ : คือส่วนที่จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าโครงการดังกล่าวนี้จะทำอะไรหรือเมื่อดำเนินการตามโครงการนี้แล้วจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง หรือผลงานที่ต้องการเมื่อโครงการนี้สิ้นสุดหรือแล้วเสร็จ

5. เป้าหมาย : คือส่วนที่บอกให้ทราบถึงผลงานขั้นสุดท้ายหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในช่วงเวลาที่กำหนดในระหว่างดำเนินโครงการในแง่จำนวนหรือภาพของความสำเร็จในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (การเขียนเป้าหมายจึงควรมีเวลาเป็นตัวกำกับ)

6. กิจกรรมสำคัญที่จะดำเนินการ : คือส่วนที่บอกให้ทราบถึงกิจกรรมและปริมาณงานที่จะต้องดำเนินการ (การเขียนกิจกรรมจึงต้องระบุจำนวนและหน่วยนับให้ชัดเจน)

7. ขั้นตอนและปฏิทินการปฏิบัติงาน : คือส่วนที่บอกให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ระยะเวลาที่ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนและผู้รับผิดชอบการเขียนเนื้อหาในส่วนนี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของ Gantt's Chart

8. ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ : คือส่วนที่บอกให้ทราบถึงจำนวนเงินและแหล่งของเงินที่จะมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ

9. การติดตามและประเมินผล : เป็นส่วนที่บอกให้ทราบถึงวิธีการกำกับติดตามและประเมินผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนด และวิธีการตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการ

หลักการเขียน การประเมินผลโครงการต้องเขียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จเป็นตัวกำกับ

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ : เป็นส่วนที่บอกให้ทราบถึงผลต่อเนื่องหรือผลกระทบที่จะได้หลังจากโครงการสิ้นสุด

แผนงาน/โครงการถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายในการพัฒนางานและมาตรฐานงานดังนั้นในการที่จะบริหารแผนงาน/โครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องนำระบบการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) หรือวงจร Demming ซึ่งจะเห็นว่าทุกขั้นตอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นวงจรคุณภาพอย่างแท้จริง และประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ร่วมกันวางแผน (P-Plan)
2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D-Do)
3. ร่วมกันตรวจสอบ (C-Check)
4. ร่วมกันปรับปรุง (A-Action)

ลักษณะของโครงการที่ดี

โครงการเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบเพื่อการปฏิบัติหน้าที่องค์การให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโครงการที่ดีย่อมทำให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และผลตอบแทนที่องค์การหรือหน่วยงานจะได้รับอย่างคุ้มค่า อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งลักษณะของโครงการที่ดี มีดังต่อไปนี้

1. สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาขององค์การหรือหน่วยงานได้
2. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถดำเนินงานและปฏิบัติได้
3. รายละเอียดของโครงการต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของโครงการต้องสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล และวิธีการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
4. รายละเอียดของโครงการสามารถเข้าใจได้ง่าย สะดวกต่อการดำเนินงานตามโครงการ
5. เป็นโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับแผนงานหลักขององค์การและสามารถติดตามประเมินผลได้
6. โครงการต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่มีความเป็นจริง และเป็นข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ
7. โครงการต้องได้รับการสนับสนุนในด้านทรัพยากร และการบริหารอย่างเหมาะสม
8. โครงการต้องมีระยะเวลาในการดำเนินงาน กล่าวคือต้องระบุถึงวันเวลาที่เริ่มต้น และสิ้นสุดโครงการ

ข้อสังเกต โครงการที่กำหนดขึ้นแม้เป็นโครงการที่มีลักษณะดีเพียงใด แต่ตัวโครงการก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาต่างๆ ขององค์การ หน่วยงาน หรือ สังคมของชนกลุ่มใหญ่ ตามที่ได้เขียนไว้ในโครงการได้ทั้งหมด เพราะการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในโครงการยังมีส่วนประกอบหรือปัจจัยอื่นๆ อีกมากมายที่อาจทำให้การดำเนินงานของโครงการบรรลุถึงเป้าหมายอย่างด้อยประสิทธิภาพ นอกจากนี้โครงการหนึ่งอาจเป็นโครงการที่ดีที่สุดในระยะหนึ่ง แต่อาจเป็นโครงการที่ใช้ประโยชน์ได้น้อยในอีกเวลาหนึ่งก็เป็นไปได้

วิธีเขียนโครงการ

ในการเขียนโครงการนั้น รูปแบบหรือแบบฟอร์มในการเขียนโครงการมีอยู่ด้วยกันหลายแบบ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การเขียนโครงการแบบดั้งเดิม หรือการเขียนโครงการแบบประเพณีนิยม (Conventional Method)
2. การเขียนโครงการเชิงเหตุผล หรือการจัดทำโครงการแบบเหตุผลเชิงตรรกวิทยา (Logical Framework Method)

ปัญหาในการเขียนโครงการ

ในการเขียนโครงการนั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมต่างๆ หรือกิจกรรมที่จะทำในอนาคตโดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นตัวกำหนดกิจกรรมในโครงการ เมื่อเป็นเช่นนี้หากเป็นโครงการที่ดีย่อมนำมาซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพของหน่วยงาน โครงการบางโครงการเมื่อเขียนขึ้นมาแล้วไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ เนื่องจากปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงในการเขียนโครงการ โครงการจำนวนไม่น้อยที่เขียนขึ้น โดยบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ขาดข้อมูลที่มีความเป็นจริง หรือขาดข้อมูลที่ต้องใช้จริง ผู้เขียนโครงการเขียนโครงการโดยไม่ได้รับการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาผลจากการเขียนโครงการในลักษณะนี้จะทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ปฏิบัติโครงการในการจะนำเอาโครงการไปปฏิบัติให้เกิดเป็นผลได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนโครงการ หลายโครงการประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการในระยะอันสั้น ทำให้ไม่สามารถที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างละเอียดข้อมูลบางชนิดขาดการวิเคราะห์ที่ดีพอ เมื่อเขียนโครงการขึ้นมาแล้วจึงขาดความชัดเจนของข้อมูล จึงเป็นปัญหายุ่งยากในการนำเอาโครงการไปปฏิบัติ

3. ขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในการเขียนโครงการบางโครงการขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการเขียนโครงการ เป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อการตรวจสอบ ควบคุมและติดตามการดำเนินงาน และมีผลสืบเนื่องถึงการประเมินผลโครงการด้วย

4. การเขียนโครงการเป็นเรื่องของอนาคต ที่อาจมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้น อันเป็นผลมาจากตัวแปรต่างๆ ที่ผู้เขียนโครงการไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยธรรมชาติต่างๆ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการดำเนินงานทั้งสิ้นและเป็นเรื่องที่ไม่สามารถควบคุมได้ จึงเป็นปัญหาอย่างสำคัญของการเขียนโครงการ

5. ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์การ ในบางครั้งการเขียนโครงการ แม้จะเขียนดีเพียงใด หากผู้บริหารไม่ให้ความสนใจขาดการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำโครงการอย่างเพียงพอ ย่อมจะสร้างปัญหาให้แก่การดำเนินโครงการได้เช่นเดียวกัน

6. ขาดการประสานงานและร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โครงการบางโครงการจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้โครงการที่ทำอยู่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โครงการที่จะสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามโครงการด้วย หากขาดการประสานงานและร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วก็จะทำให้เกิดปัญหาในการทำโครงการโครงการดังกล่าวก็บรรลุวัตถุประสงค์ได้ยากหรืออาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ก็ได้

3.7 การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำงาน

การเฝ้าระวัง หมายถึง การติดตาม สังเกตการเกิดและการกระจายของโรค มีขั้นตอนประกอบด้วย 1)การรวบรวมข้อมูล 2)การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล 3)การรายงานหรือแจ้งข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคจากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และประเมินผลดังกล่าวแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปในการป้องกันและควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ การเฝ้าระวังสุขภาพจึงเป็นการติดตามภาวะสุขภาพของผู้ทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อสามารถเห็นแนวโน้มของการเจ็บป่วยและสามารถวางแผนในการจัดการป้องกันแก้ไขปัญหาค้นหาทางที่ก่อนที่จะมีการเจ็บป่วยของผู้ทำงานมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ การเฝ้าระวังสุขภาพประกอบด้วยการเก็บรวบรวม/จัดบันทึกข้อมูลผู้มีภาวะผิดปกติทางสุขภาพ เช่น ผู้ที่ป่วย/บาดเจ็บจากการทำงาน การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลรวมทั้งการรายงานหรือแจ้งข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคจากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และประเมินผลดังกล่าวแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มสมาชิกผู้ทำงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องเพื่อรับทราบข้อมูลดังกล่าวและช่วยกันหาวิธีป้องกัน/แก้ไขในลำดับต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยง/อันตรายและการเฝ้าระวังสุขภาพ

ในการดำเนินงานภายใต้โครงการจัดบริการอาชีวอนามัยในหน่วยบริการสาธารณสุขสำหรับแรงงานนอกระบบนั้น ได้มีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการสาธารณสุขขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือในการประกอบการใช้เฝ้าระวังตนเองและเพื่อนร่วมอาชีพขึ้นสำหรับ อสม. และ อสอช. ในการช่วยเจ้าหน้าที่ติดตามเฝ้าระวังสุขภาพในการทำงานของกลุ่มอาชีพ โดยมีแบบฟอร์มต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ ดังนี้

เครื่องมือ/แบบฟอร์ม ประกอบการดำเนินงานสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

- แบบการประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงานในชุมชน
- แบบสำรวจสิ่งคุกคามและประเมินความเสี่ยง
- แบบสำรวจปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบ
- ทะเบียนรายชื่อ อสอช.
- แบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน (อสอช.)
- แบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. (รายบุคคล) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- แบบประเมินการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. สุข (แบบสรุปภาพรวม) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

เครื่องมือ/แบบฟอร์ม ประกอบการดำเนินงานสำหรับ อสม./อสอช. (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

- บันทึกข้อมูลการการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยของกลุ่มอาชีพ สำหรับ อสม./อสอช.
- แบบการติดตามผลการแก้ไขความเสี่ยงในที่ทำงาน สำหรับ อสม./อสอช.
- สมุดบันทึกประจำตัวสำหรับ อสอช.

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปรับกระบวนการทัศน์และวิธีการทำงานพัฒนาชุมชนภายใต้สภาวะแวดล้อมการพัฒนาใหม่. <http://www.tps011.m-society.go.th/ssv11/tv.php> ก.ค. 2552

โรงเรียนชินโนรสวิทยาลัย. หลักการจัดทำแผนงานโครงการ.
http://www.chinorot.ac.th/group4/plan_3.doc ก.ค. 2552

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. หลักสูตรอาสาสมัครอาชีพอนามัยในชุมชน.
เอกสารพิมพ์. 2552

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

แบบการประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงาน ในชุมชน

แบบประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงานในชุมชนสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

คำชี้แจงการใช้

- 1) แบบประเมินสุขภาพฯ นี้ แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่
 - ก. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ทำงาน
 - ข. ข้อมูลลักษณะงานที่ทำ
 - ค. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ การเจ็บป่วย การบาดเจ็บและอุบัติเหตุ
 - ง. ข้อมูลสภาพการทำงานที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2) แบบประเมินสุขภาพฯ นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทำงานในกลุ่มแรงงานในชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ทำงานในภาคผลิตและภาคบริการ เพื่อให้ทราบถึงสภาพในการทำงานที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดูแลสุขภาพให้กลุ่มผู้ทำงานให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา
- 3) ผู้ใช้แบบประเมินสุขภาพฯ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ
- 4) วิธีการใช้แบบฟอร์มนี้ ใช้สัมภาษณ์หรือสอบถามผู้ทำงานเป็นรายบุคคล ในกลุ่มผู้ทำงานในภาคผลิตและหรือภาคบริการในพื้นที่ของหน่วยบริการสุขภาพที่มีการดำเนินงานสำรวจสภาพการทำงานและประเมินความเสี่ยงของสถานประกอบการแล้ว โดยใช้แบบประเมินสุขภาพฯ 1 ชุด ต่อคนทำงาน 1 คน
- 5) ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสรุปผลความเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์ บันทึกและจัดเก็บลงใน **แบบบันทึกผลสรุปการประเมินสุขภาพ (แบบประเมินสุขภาพ2)** จากนั้นให้นำแบบประเมินสุขภาพ2 จัดเก็บไว้ในแฟ้มครอบครัว (Family Folder)
- 6) **แรงงานในชุมชน** หมายถึง แรงงานอิสระที่ทำกิจกรรมเพื่อความอยู่รอด เป็นแรงงานไม่อยู่ในภาคเศรษฐกิจที่เป็นทางการ ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน กลุ่มแรงงานนอกระบบครอบคลุมถึง ผู้ที่ทำการผลิตอยู่กับบ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจ้างงานนอกระบบ การจ้างงานตนเอง งานรับเหมาช่วง ผู้ทำงานภาคเกษตรกรรม
- 7) สำหรับกลุ่มผู้ทำงานภาคเกษตรกรรมให้ใช้สมุดสุขภาพของเกษตรกร หรือแบบสอบถามสำหรับผู้ใส่สารกำจัดศัตรูพืช จากนั้นให้รวบรวมวิเคราะห์ผล และจัดเก็บไว้ในแฟ้มครอบครัว (Family Folder)

เลขที่บัตรประชาชน□□□□□□□□□□□□□□□□

แบบประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงานในชุมชนสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ก. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ทำงาน

- ชื่อ-สกุลวัน เดือน ปี เกิด.....อายุ.....ปี
- ที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์/โทรศัพท์มือถือ.....
- เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- สถานภาพการสมรส ☐ โสด ☐ คู่ ☐ หม้าย แยก หย่า
- ระดับการศึกษา ☐ ไม่ได้เรียน ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ อาชีวศึกษา (ปวช, ปวท, ปวส.)/ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ อื่นๆ.....
- ท่านมีโรคประจำตัวที่ได้รับการวินิจฉัยจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์หรือไม่
☐ เบาหวาน ☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ความดันโลหิต ☐ ไม่มี ☐ มี
☐ ไขมันในเลือดสูง ☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ลมชัก ☐ ไม่มี ☐ มี
☐ ระบบทางเดินหายใจ ☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ภูมิแพ้ ☐ ไม่มี ☐ มี
☐ มะเร็ง ☐ ไม่มี ☐ มี ☐ อื่นๆระบุ.....
- ท่านสูบบุหรี่หรือไม่ ☐ ไม่สูบบุหรี่ ☐ สูบ ปริมาณที่สูบ.....สูบมาเป็นระยะเวลา.....ปี
☐ เคยสูบ แต่ปัจจุบันเลิกมาเป็นระยะเวลา.....ปี
- ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ☐ ไม่ดื่ม ☐ ดื่ม ปริมาณที่ดื่ม.....เป็นเวลานาน.....ปี
☐ เคยดื่ม แต่ปัจจุบันเลิกมาเป็นระยะเวลา.....ปี
- สิทธิในการรักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย
☐ ใช้สิทธิประกันสังคม ☐ ใช้สวัสดิการข้าราชการ จาก (สามี / ภรรยา /บุตร)
☐ ใช้สิทธิจากสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ
- ประวัติการทำงานที่ผ่านมา (เริ่มตั้งแต่งานในปัจจุบัน และรวมถึงอาชีพเสริมด้วย)

งาน(ปัจจุบัน – อดีต)	ลักษณะงาน	อายุงาน(ปี)	หมายเหตุ

ข. ข้อมูลลักษณะงานที่ทำปัจจุบัน

- ขั้นตอนการทำงานหรือลักษณะของงานของท่าน

.....
.....
.....

- จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อวัน.....ชั่วโมง จำนวนวันต่อสัปดาห์

ช่วงการทำงาน ☐ ทำตลอดปี ☐ ทำช่วงระหว่างเดือน.....จำนวน.....เดือน

3.ลักษณะการจ้างงาน ☐¹ เป็นเจ้าของกิจการ ☐² ลูกจ้าง

4. ทำงานนี้มา.....ปี.....เดือน

5. ในการทำงานท่านใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหรือไม่

☐¹ ไม่ใช้ ☐² ใช้ บางครั้ง ระบุชนิดอุปกรณ์ที่ใช้.....

☐³ ใช้ อย่างสม่ำเสมอ ระบุชนิดอุปกรณ์ที่ใช้.....

มีการดูแลรักษาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่ใช้หรือไม่

☐¹ ไม่ได้ดูแล ☐² มีการดูแลรักษา ระบุวิธี.....

ค. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ การเจ็บป่วย การบาดเจ็บและอุบัติเหตุ จากการทำงาน

สภาวะสุขภาพและ การเจ็บป่วย	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่มี (0)	มี (1)	โรค หรือ อาการที่เกิด	
1.ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมาท่านมีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากการทำงานหรือไม่			☐ ¹ 0 ไม่มีเจ็บป่วย ☐ ² 1 ระบุโรคที่เจ็บป่วย หรือบาดเจ็บ	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง
2. ท่านมีอุบัติเหตุจากการทำงานหรือไม่			☐ ¹ 0 ไม่มี ☐ ² 1 มีอุบัติเหตุ เล็กน้อยโดยไม่ต้องหยุดงาน ☐ ³ 2 มีอุบัติเหตุ ต้องหยุดงานวัน ☐ ⁴ 3 มีอุบัติเหตุ ความรุนแรงถึงพิการบางส่วน	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยงเล็กน้อย ☐ ³ 2 มีความเสี่ยงปานกลาง ☐ ⁴ 3 มีความเสี่ยงมาก

ง. สภาพการทำงานที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

1. สภาพการทำงานด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ด้านกายภาพ	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่มี 0	มี 1	อาการ หรือ ผลกระทบต่อสุขภาพ	
ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับสายตาขณะทำงาน หรือ หลังจากการทำงานหรือไม่ (แสงจ้าจากการเชื่อมโลหะ หรือ แสงสะท้อน หรือแสงสว่างไม่เพียงพอ)			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 มีอาการเมื่อยล้าตา ☐ ³ 1 มีอาการแสบตา น้ำตาไหล ☐ ⁴ 1 มีอาการปวดตา ตาแดง ☐ ⁵ 1 มีอาการปวดศีรษะ	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง
2. มีการสัมผัสแหล่งความร้อนหรือ แหล่งกำเนิดความร้อน หรือการทำงานกลางแจ้ง สัมผัส			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 มีอาการหิวน้ำ เหนื่อย เหงื่อออกมาก ในระหว่างทำงาน	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง

ด้านกายภาพ	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่ 0	มี 1	อาการ หรือ ผลกระทบต่อสุขภาพ	
แสงแดดเข่น บริเวณเครื่องยนต์ หม้อน้ำที่มีอุณหภูมิสูง ในขณะที่ ทำงานหรือไม่			☐ ³ 1 มีผื่นคัน แดงบริเวณผิวหนัง ☐ ⁴ 1 เป็นตะคริว บ่อยๆ ☐ ⁵ 1 อื่นๆระบุ.....	
3. บริเวณที่ทำงานมีเสียงดังมาก (ยืนห่างกัน 3 ฟุตแล้วพูดคุยกัน ปกติไม่ได้ยิน ต้องตะโกนเสียง ให้ดังจึงจะได้ยิน)			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 รู้สึกรำคาญ หงุดหงิด ☐ ³ 1 รู้สึกว่ามีเสียงดังในหู ☐ ⁴ 1 รู้สึกเจ็บหู หูอื้อบ่อยๆ ☐ ⁵ 1 ท่านมีอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้บ่อยๆ	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง
4. งานที่ท่านทำมี แรงสั่นสะเทือนต่อกระดูก หรือ ข้อ หรือส่วนต่างๆของร่างกาย หรือไม่			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 อาการขา อวัยวะที่ได้รับความ สั่นสะเทือน บ่อยๆ ☐ ³ 1 อาการปวด ตามข้อต่อของ อวัยวะที่ ได้รับความสั่นสะเทือน บ่อยๆ	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง
5. ทำงานในบริเวณที่มีความ เย็นจัด (ห้องเย็น หรือสัมผัสผิวความเย็น)			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 นิ้วมือซีด เล็บมือ เล็บเท้า เขียวคล้ำ ☐ ³ 1 อื่นๆ ระบุ.....	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง
6.ทำงานดำน้ำ			☐ ¹ 0 ไม่มีอาการ ☐ ² 1 กล้ามเนื้อกระดูก แขนขาอ่อนแรง หลังจากดำน้ำ ☐ ³ 1 ชี้นิ้วลง พุดจาลำบาก หลังจากดำน้ำ ☐ ⁴ 1 อื่นๆระบุ.....	☐ ¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐ ² 1 มีความเสี่ยง

2 สภาพการทำงานด้านสารเคมีที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ด้านสารเคมี	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่ 0	มี 1	อาการ หรือ ผลกระทบต่อสุขภาพ	
1มีการใช้และสัมผัสสารเคมี ในการทำงานหรือไม่ ระบุชื่อ สารเคมีที่ใช้ 1) ชื่อ..... ลักษณะของสาร ☐ ของแข็ง ☐ ของเหลว ☐ ก๊าซหรือไอ 2) ชื่อ..... ลักษณะของสาร ☐ ของแข็ง ☐ ของเหลว ☐ ก๊าซหรือไอ			☐¹ 0ไม่มีอาการ ☐² 1 ผื่น บริเวณผิวหนังที่สัมผัส ☐³ 1 ผิวหนังแห้งตกรสเกิดเป็นขุย คัน ☐⁴ 1 มีตุ่มเล็กๆ บริเวณผิวหนังที่สัมผัส ☐⁵ 1 อาการระคายเคือง ตา จมูก ☐⁶ 1 อาการคลื่นไส้อาเจียน ☐⁷ 1 วิงเวียน ปวดศีรษะ ☐⁸ 1 อื่นๆระบุ.....	☐¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐² 1 มีความเสี่ยง
2 ท่านมีอาการผื่นปฏิกิริยาจากการสัมผัสฝุ่น หรือไม่มี ระบุประเภทฝุ่นที่สัมผัส 			☐¹ 0ไม่มีอาการ ☐² 1 ผื่นคันตามผิวหนัง เป็นประจำ ☐³ 1 อาการระคายเคือง ตา จมูก บ่อย ๆ ☐⁴ 1 อาการแน่นหน้าอกหายใจไม่สะดวก	☐¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐² 1 มีความเสี่ยง

3. สภาพการทำงานทางด้านชีวภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ด้านชีวภาพ	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่ 0	มี 1	อาการ หรือ ผลกระทบต่อสุขภาพ	
1 ท่านเคยถูกสัตว์หรือแมลงกัดต่อย ในขณะทำงานหรือไม่			☐¹ 0 ไม่มีอาการ ☐² 1 มีอาการระบุ.....	☐¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐² 1 มีความเสี่ยง
2 ท่านทำงานในสภาพชื้นแฉะมีน้ำ ขังตลอดเวลาหรือไม่			☐¹ 0ไม่มีอาการ ☐² 1ผื่นคันตามผิวหนังที่ถูกน้ำ ☐³ 1ผิวหนังบริเวณที่มีมือ หรือเท้าเปื่อยมีแผล	☐¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐² 1 มีความเสี่ยง

4 สภาพการทำงานทางด้านการยศาสตร์ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ด้านการยศาสตร์	A		B	ระดับความเสี่ยง (A X B)
	ไม่มี	มี	อาการ หรือ ผลกระทบต่อสุขภาพ	
	0	1		
1 ในการทำงานท่านมีอาการปวดเมื่อย ตามส่วนต่างของร่างกายหรือไม่			☐¹ 0ไม่มีอาการ ☐² 1 มีอาการปวด หรือเมื่อย ระดับความรุนแรง เล็กน้อย ถึงปานกลางพอทนได้ ☐³ 2 มีอาการปวด หรือเมื่อย ระดับความรุนแรง จนต้องรักษาหรือต้องไปพบบุคลากรทางการแพทย์	☐¹ 0 ไม่มีความเสี่ยง ☐² 1 มีความเสี่ยงเล็กน้อย ☐³ 2 มีความเสี่ยงมาก

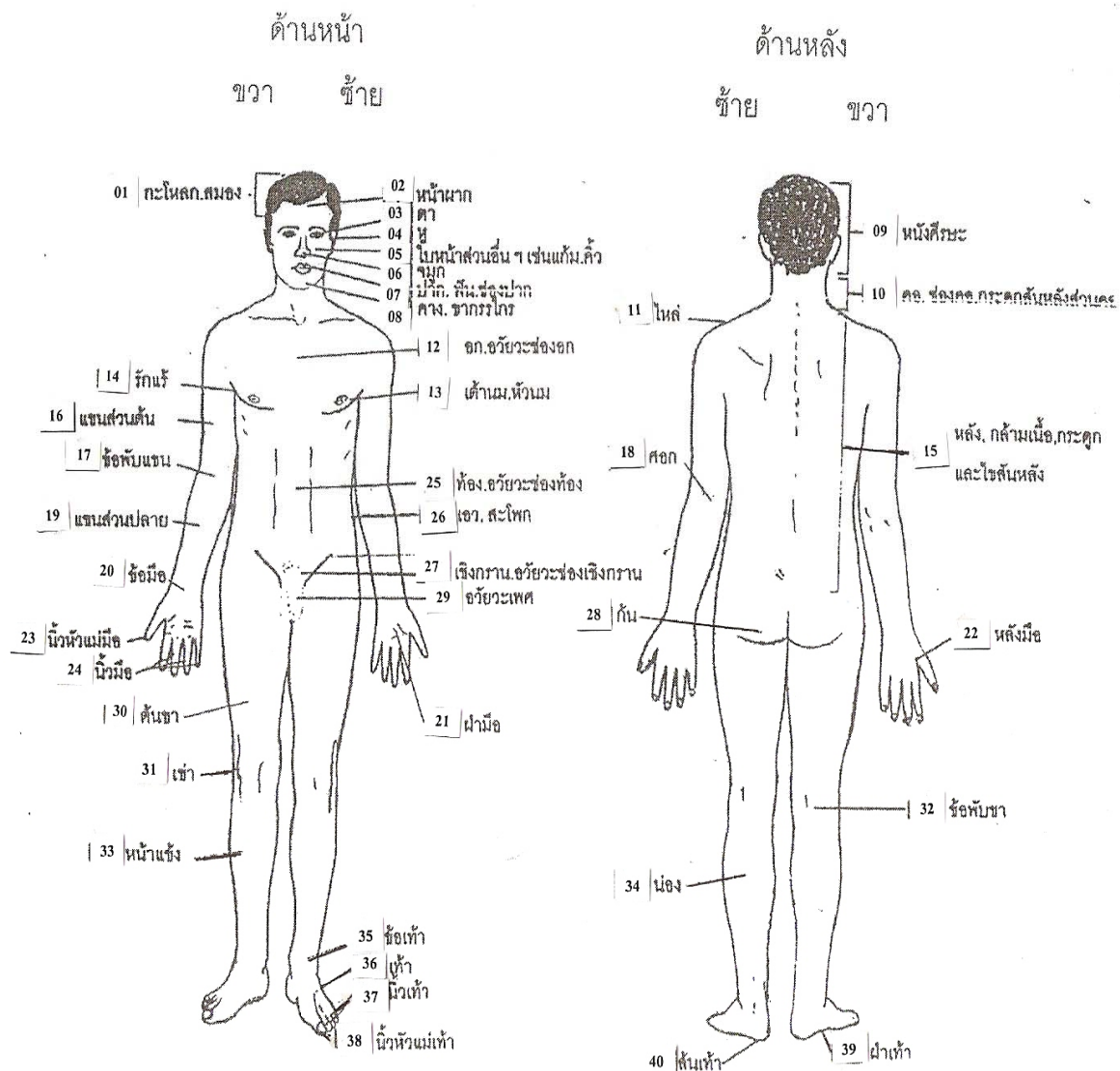
สรุปโดยภาพรวมในการประเมินสุขภาพผู้ทำงานกลุ่มแรงงานในชุมชน

- ☐ มีความเสี่ยงทางสุขภาพจาก ☒ สภาพการทำงาน ด้าน.....
☒ ด้านพฤติกรรม หรืออื่นๆ ระบุ.....
☐ ควรได้รับการตรวจสุขภาพเพิ่มเติมในด้าน.....
☐ ให้คำแนะนำเรื่อง.....

วัน เดือน ปี ที่เก็บข้อมูล

ชื่อผู้เก็บข้อมูล.....

ให้ระบายสี หรือ วงกลม บริเวณอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ หรือ อุบัติเหตุ หรือ ผลกระทบจากการทำงาน

จัดลำดับอวัยวะที่เกิดได้รับผลกระทบบ่อยที่สุด 3 อันดับแรกในรอบ 1 ปี

1) ระบุอวัยวะที่ได้รับผลกระทบ (โดยระบุตามรหัสที่กำหนดไว้).....

อาการที่ได้รับหรือปรากฏ ☐ (01) บาดเจ็บ ☐ (02) ผื่น / คัน / แพ้

☐ (03) อื่นๆระบุ

2) ระบุอวัยวะที่ได้รับผลกระทบ (โดยระบุตามรหัสที่กำหนดไว้).....

อาการที่ได้รับหรือปรากฏ ☐ (01) บาดเจ็บ ☐ (02) ผื่น / คัน / แพ้

☐ (03) อื่นๆระบุ

3) ระบุอวัยวะที่ได้รับผลกระทบ (โดยระบุตามรหัสที่กำหนดไว้).....

อาการที่ได้รับหรือปรากฏ ☐ (01) บาดเจ็บ ☐ (02) ผื่น / คัน / แพ้

☐ (03) อื่นๆระบุ

ผลการตรวจประเมินภาวะสุขภาพ

ครั้งที่	1	2	3
วัน เดือน ปี ที่ตรวจ			
ความดันโลหิต			
น้ำหนัก (ก.ก.)			
ส่วนสูง (เมตร)			
วัดรอบเอว (เซนติเมตร) ชาย < 90 ซม. หญิง < 80 ซม.			
BMI (ก.ก./ม ²) ค่าปกติ 18.0 – 22.9			
CBC.			
Urine exam			
Stool exam			
ถ่ายภาพรังสีทรวงอก ขนาดมาตรฐาน			
ตรวจการได้ยิน			
ตรวจการมองเห็น			
ตรวจสมรรถภาพปอด			
การตรวจร่างกายทั่วไป			

ชื่อผู้ตรวจสุขภาพ.....ตำแหน่ง.....

ผู้บันทึกข้อมูลการตรวจสุขภาพ..... ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก 2

แบบสำรวจสิ่งคุกคามและประเมินความเสี่ยง

แบบสำรวจสิ่งคุกคามและประเมินความเสี่ยง

ชื่อกลุ่มอาชีพ/สถานประกอบการ.....

ที่ อยู่

ชื่อผู้ประเมิน.....วันที่ทำการประเมิน.....

จำนวนผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

ในบริเวณที่ทำงานมีเด็ก.....คน ผู้สูงอายุ.....คน

ลักษณะของพี่ทำงาน

- ☐ ทำงานในสถานประกอบการ
- ☐ รวมเป็นกลุ่มอาชีพ ณ สถานที่ใดที่หนึ่ง
- ☐ รับงานไปทำที่บ้าน
- ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสถานที่ทำงาน

- ☐ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกดี
- ☐ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปานกลาง
- ☐ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น้อย
- ☐ ควรมีการปรับปรุง

ของเสียหรือขยะจากกระบวนการทำงานมีอะไรบ้าง.....

.....

ของเสีย/หรือขยะจากกระบวนการทำงาน กำจัดอย่างไร.....

.....

ขั้นตอนการทำงาน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สิ่งคุกคาม

ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ			จำนวน ผู้ปฏิบัติงาน
		มี	ไม่มี	
ขั้นตอนที่.....				
กายภาพ ชีวภาพ เคมี การยศาสตร์	แสง			
	เสียงดัง			
	ความร้อน			
	ความเย็น			
	ความสั่นสะเทือนที่มือ/แขน			
	ความสั่นสะเทือนทั้งตัว			
	รังสี			
	คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า			
	ความกดดันอากาศ			
	อื่น ๆ			
	แบคทีเรีย			
	รา			
	ไวรัส			
	สัตว์			
	อื่น ๆ			
	ฝุ่น			
	สารเคมี			
	ระบุ.....			
				
	ท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม			
	ยก/หิ้วของที่มีน้ำหนักมาก			
	ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสม			
	การนั่ง/ยืนทำงานเป็นเวลานาน			
	ทำงานท่าเดิมซ้ำ ๆ			
	อื่น ๆ.....			

ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ			จำนวน ผู้ปฏิบัติงาน
		มี	ไม่มี	
อุบัติเหตุ	สะดุดเนื่องจากพื้นไม่เรียบ			
	ลื่นเนื่องจากพื้นลื่น			
	ยานพาหนะ/เครื่องจักรที่เคลื่อนไหว			
	ชิ้นส่วน/ส่วนของเครื่องจักรที่เคลื่อนไหว			
	วัตถุ/ชิ้นส่วนที่มีพื้นผิวที่เป็นอันตราย (แหลม, คม, ขรุขระ)			
	พื้นผิว/วัสดุ ที่ร้อนเย็น			
	งานที่ทำบนที่สูง/ต้องปีนป่าย (อาจตกจาก ที่สูงได้)			
	การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า			
	การใช้แก๊สที่มีคุณสมบัติติดระเบิด/ติดไฟได้			
	อื่น ๆ.....			
จิตวิทยาสังคม	ความเครียด			
	ความรุนแรง			
	อื่น ๆ.....			

แบบสำรวจสิ่งคุกคามและประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคาม/อุบัติเหตุที่พบ	โอกาสที่สิ่งคุกคาม จะเกิดอันตราย 1 = ไม่น่าเกิด 2 = เกิดขึ้นได้น้อย 3 = เกิดขึ้นได้มาก	ระดับความรุนแรงของ อันตราย 1 = อันตรายเล็กน้อย 2 = อันตรายปานกลาง 3 = อันตรายร้ายแรง	ระดับความเสี่ยง (1-5)
ขั้นตอนที่ 1				
ขั้นตอนที่ 2				
ขั้นตอนที่ 3				
ขั้นตอนที่ 4				
ขั้นตอนที่ 5				
ขั้นตอนที่ 6				

ระดับความเสี่ยง

1= ความเสี่ยงน้อย

2= ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3= ความเสี่ยงปานกลาง

4= ความเสี่ยงสูง

5 = ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้

สรุปผลการจัดลำดับความเสี่ยง และแนวทางป้องกัน ควบคุม และแก้ไข

ลำดับที่	ความเสี่ยงที่พบ	แนวทางป้องกัน ควบคุม และแก้ไข

คำอธิบาย

การประมาณระดับความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด	ระดับความรุนแรงของอันตราย		
	อันตรายเล็กน้อย (1)	อันตรายปานกลาง (2)	อันตรายร้ายแรง (3)
ไม่น่าจะเกิด (1)	ความเสี่ยงเล็กน้อย	ความเสี่ยงที่ยอมรับได้	ความเสี่ยงปานกลาง
เกิดขึ้นได้น้อย (2)	ความเสี่ยงที่ยอมรับได้	ความเสี่ยงปานกลาง	ความเสี่ยงสูง
เกิดขึ้นได้มาก (3)	ความเสี่ยงปานกลาง	ความเสี่ยงสูง	ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้

แผนการควบคุมตามระดับความเสี่ยงอย่างง่าย

ระดับความเสี่ยง	แนวทางการปฏิบัติและเงื่อนไขเวลา
เล็กน้อย	ไม่ต้องดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม
ที่ยอมรับได้	ไม่ต้องมีควบคุมเพิ่มเติม การพิจารณามาตรการควบคุมเพิ่มเติมอาจจะทำเมื่อเห็นว่า สามารถลดความสูญเสียให้กับสถานประกอบการได้ การติดตามตรวจสอบยังคงต้องทำเพื่อให้แน่ใจว่าการควบคุมยังคงมีอยู่และใช้ได้ผล
ปานกลาง	จะต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงลง แต่ค่าใช้จ่ายของการป้องกันควรจะมีการจำกัด และมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ การดำเนินการจัดทำมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงลง จะต้องอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ เมื่อความเสี่ยงระดับปานกลางมีความสัมพันธ์กับอันตรายร้ายแรง ควรทำการประเมินเพิ่มเติมด้วยเทคนิคการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสม เพื่อหาค่าของโอกาสที่จะเกิดอันตรายหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดอันตรายให้แน่นอนหรือแม่นยำขึ้น เพื่อเป็นหลักในการตัดสินใจจำเป็นในการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานการควบคุมต่อไป
สูง	ต้องลดความเสี่ยงลงก่อนจึงเริ่มทำงานได้ ต้องจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมและเพียงพอเพื่อลดความเสี่ยงนั้น ถ้าความเสี่ยงเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตหรือระหว่างการทำงาน จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
ที่ยอมรับไม่ได้	งานจะเริ่มหรือทำต่อไปไม่ได้จนกว่าจะลดความเสี่ยงลง ถ้าไม่สามารถลดความเสี่ยงลงได้ ถึงแม้จะใช้ทรัพยากรอย่างไม่จำกัดหรืออย่างเต็มที่แล้วก็ตาม ต้องห้ามทำงานต่อไปอย่างเด็ดขาด

ภาคผนวก 3
แบบสำรวจปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับ
กลุ่มแรงงานนอกระบบ

คำชี้แจงแบบสำรวจการปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบ

วิธีใช้แบบสำรวจ

1. ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ได้รับอบรมอาชีพวนามัย (อสอช.) หรือแกนนำในอาชีพสำรวจสภาพการทำงานของกลุ่มอาชีพโดยการสอบถามกลุ่มผู้ทำงานในอาชีพนั้นและเดินสำรวจให้ทั่วถึงสถานที่ทำงาน
2. วิธีการใช้ให้ทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ภายใต้ข้อความ “ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่” ดังนี้
 - ☐ “ไม่มี” หมายถึง ในสถานที่ทำงานมีมาตรการนั้นได้ดำเนินการไปแล้วหรือไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข
 - ☐ “มี” หมายถึง พบว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์และให้อธิบายข้อเสนอแนะเพื่อบริเวณที่จะทำการปรับปรุงลงในช่องหมายเหตุ
 - ☐ “ปรับปรุงโดยเร็ว” หมายถึง มาตรการที่พบว่า “มี” นั้นมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่ควรให้มีการปรับปรุงโดยเร็ว
3. ก่อนสิ้นสุดการสำรวจ ให้ตรวจสอบว่าได้เครื่องหมาย ☒ ใน ☐ เรียบร้อยทุกข้อ
4. แบบสำรวจการปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับแรงงานนอกระบบนี้ได้รับการพัฒนามาจากแบบสำรวจการปรับปรุงสภาพการทำงานสำหรับงานภาคเกษตร (WIND) งานผู้ทำงานที่บ้าน (WISH) และปรับให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานของกลุ่มแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพในชุมชน สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมขอขอบคุณองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กระทรวงแรงงานมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แบบสำรวจการปรับปรุงสภาพการทำงาน การจัดเก็บและยกเคลื่อนย้ายวัสดุ

1. จัดเส้นทางการเดินของคนและการเคลื่อนย้ายวัสดุให้อยู่ ในสภาพดีและไม่มีสิ่งกีดขวางขณะทำงาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

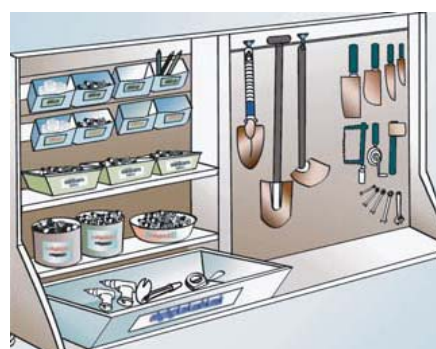
2. ใช้ชั้นวางของแบบหลายชั้นหรือหิ้งเก็บของใกล้กับ บริเวณทำงานโดยใช้เก็บวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้หรือ ผลผลิต

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

3. ใช้รถเข็น รถลาก พาหนะ หรืออุปกรณ์ทุ่นแรงในการขน ย้ายวัสดุหนัก

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

การออกแบบสถานที่ทำงานและเครื่องมือที่ใช้งาน

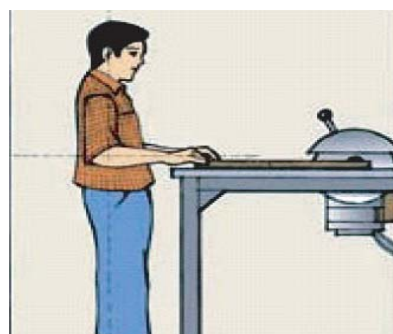
4. ปรับระดับความสูงในการทำงานให้อยู่ที่ระดับข้อศอก หรือต่ำกว่าระดับข้อศอกเล็กน้อย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

5. จัดหาเก้าอี้หรือม้านั่งที่มีความมั่นคงและพนักพิงหลังที่แข็งแรง

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

6. เลือกวิธีทำงานที่สามารถสลับกันระหว่างการยืนทำงานและนั่งทำงาน และหลีกเลี่ยงท่าทางการทำงานที่ต้องก้มตัวหรือนั่งบนพื้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

7. วางเครื่องมือ และวัสดุที่ใช้งานบ่อยครั้งไว้ในระยะที่หยิบงานได้ง่าย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

8. เลือกใช้เครื่องมือที่ต้องออกแรงน้อย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

9. จัดที่เก็บเฉพาะให้เครื่องมือแต่ละชิ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

ความปลอดภัยเครื่องจักร

10. เลือกใช้เครื่องจักรที่ปลอดภัยและหมั่นบำรุงรักษา

เครื่องจักรอย่างสม่ำเสมอ

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

11. ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันอันตรายหรือการ์ดที่เหมาะสมเพื่อป้องกันอันตรายจากส่วนที่เคลื่อนไหวได้ของเครื่องจักร

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

12. ใช้อุปกรณ์ป้องกันชิ้นงานที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยง

อันตรายและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

13. ติดตั้งปุ่มหรือสวิตช์ฉุกเฉินที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และติดฉลากภาษาไทยกำกับที่ปุ่มหรือสวิตช์นั้น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

14. ตรวจสอบว่าการใช้ไฟฟ้าเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ไฟฟ้าต้องเป็นไปอย่างปลอดภัย

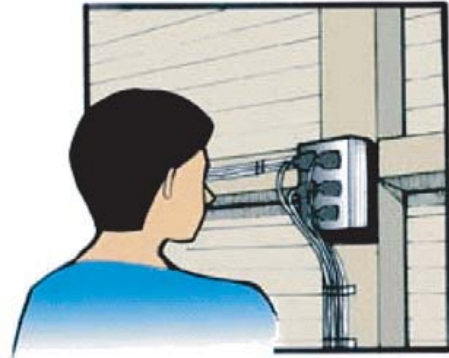
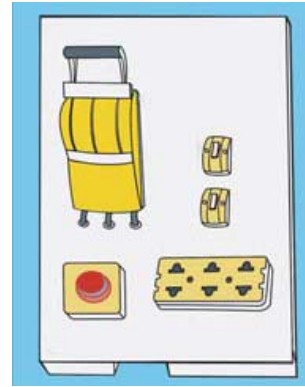
ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

สภาพแวดล้อมในการทำงานและควบคุมอันตราย

15. เพิ่มการระบายอากาศตามธรรมชาติเพื่อปรับ

สภาพแวดล้อมภายในห้องให้ดีขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

16. ใช้ประโยชน์จากแสงสว่างธรรมชาติและกำแพงที่มีสี

อ่อนเพื่อให้บริเวณสถานที่ทำงานสว่างขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

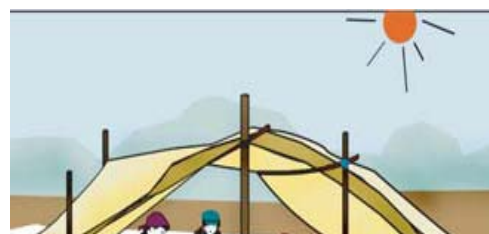
หมายเหตุ :

.....

.....

17. หลีกเลี่ยงการอยู่ในสภาพอากาศร้อนหรือหนาวเกินไป

ติดต่อกันเป็นเวลานาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

18.เลือกใช้สารเคมีที่ไม่เป็นอันตรายต่อคนและใช้ในปริมาณน้อยที่สุด

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

19.เก็บสารเคมีที่ใช้ให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

20.ติดป้ายชื่อสารเคมีที่ใช้งานทุกชนิด

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

21.หาวิธีกำจัดขวดและกระป๋องที่ใส่สารเคมีและสารเคมีที่หมดหรือไม่ใช่แล้วอย่างปลอดภัย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

22.เก็บรวบรวมข้อมูลความปลอดภัย(ฉลาก/แผ่นแนะนำการใช้งาน) เช่น การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัยและเผยแพร่แก่เพื่อนร่วมงาน/สมาชิกกลุ่มอาชีพ

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสุขอนามัยและความปลอดภัย

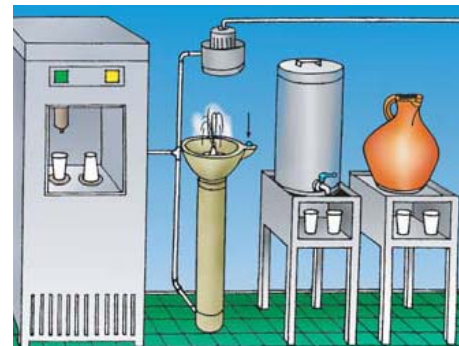
23.จัดน้ำดื่มสะอาดและเครื่องดื่มต่างๆ ให้เพียงพอแก่สมาชิก/เพื่อนร่วมงาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

24.ล้างทำความสะอาดห้องส้วมเป็นประจำสม่ำเสมอและจัดให้มีสบู่เพื่อทำความสะอาด โดยจัดไว้ใกล้บริเวณที่ทำงาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

25.จัดให้มีมุมพักผ่อน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และมุม
รับประทานอาหาร ที่ถูกสุขลักษณะ แยกเป็นสัดส่วนออกจาก
บริเวณพื้นที่ทำงาน เพื่อบรรเทาความเหน็ดเหนื่อย

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

26.จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่
เหมาะสม เช่น เสื้อผ้า ถุงมือนิรภัย รองเท้านิรภัย รองเท้าบูท
หมวก เพื่อป้องกันการบาดเจ็บและสัมผัสสารอันตรายต่างๆ

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

27.จัดให้มีอุปกรณ์การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

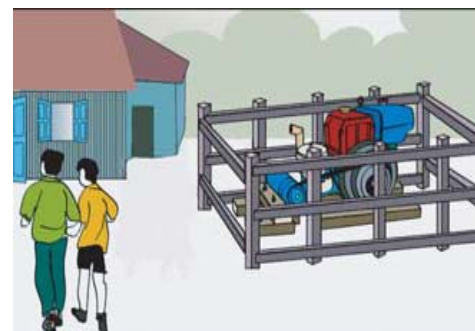
28.ดูแลเด็กๆ ให้ปลอดภัยและห่างไกลจากโรคหรืออุบัติเหตุ

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

การจัดรูปแบบการทำงาน

29.วางแผนผังการทำงานที่เหมาะสม เพื่อลดระยะทางในการขนย้ายวัสดุ

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

30.จัดให้ที่ช่วงเวลาพักสั้นๆ บ่อยครั้งระหว่างเวลาทำงาน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือไม่

☐ ไม่มี ☐ มี ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

หมายเหตุ :

.....

.....

ภาคผนวก 4

ทะเบียนรายชื่อ อสอช.

ทะเบียนรายชื่อ อสอช. พื้นที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	อาชีพหลัก	อาชีพรอง(ถ้ามี)	ระดับการศึกษา	อสม./ปี	แกนนำชุมชน/ปี	หมายเหตุ/ที่อยู่

ภาคผนวก 5

แบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงาน
ของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน (อสอช.)

แบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน(อสอช.)
 โครงการจัดบริการอาชีวอนามัยในหน่วยบริการสาธารณสุขสำหรับแรงงานนอกระบบ
 โดยการสนับสนุนของแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมิน/ติดตาม สังเกต สัมภาษณ์และขอข้อมูลเอกสารและบันทึกต่างๆ ประกอบการพิจารณา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ-สกุล
 เพศ..... อายุ..... ระดับการศึกษา
 สถานที่ หมู่บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด.....
 เป็น อสอช. เมื่อ..... ระยะเวลาที่ทำงานเป็น อสอช.....
 อาชีพที่ทำงานอยู่ในปัจจุบัน.....
 จำนวนสมาชิกที่อยู่ในความดูแล.....
 อาชีพของสมาชิก.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติงานในปัจจุบันของ อสอช.

หลังจากการอบรมแล้ว โปรดระบุการดำเนินงานที่ผ่านมาในฐานะของ อสอช.

2.1 กิจกรรมด้านการให้ความรู้

เรื่อง	กลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับความรู้	จำนวน
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

2.2 กิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพ

.....

2.3 กิจกรรมด้านการเก็บข้อมูล

.....

.....

.....

2.4 อื่นๆ

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเพื่อการติดตามสนับสนุน

ส่วนที่ 3.1 ความรู้ในการปฏิบัติงานของ อสอช.

3.1.1 ท่านต้องการความรู้ในเรื่องใดเพิ่มเติมเพื่อการดำเนินงาน / การดูแลเฝ้าระวังสุขภาพสมาชิกในกลุ่มอาชีพหรือไม่

- ☐ ไม่ต้องการ
- ☐ ต้องการ โปรดระบุเรื่อง เรียงตามความสำคัญ 3 ลำดับ
- เรื่องที่ 1
- เรื่องที่ 2
- เรื่องที่ 3

ส่วนที่ 3.2 ความต้องการสนับสนุนในการปฏิบัติงานของ อสอช.

3.2.1 ท่านต้องการให้มีการสนับสนุนในเรื่องใดเพิ่มเติมเพื่อการดำเนินงาน/การดูแลเฝ้าระวังสุขภาพสมาชิกในกลุ่มอาชีพหรือไม่

- ☐ ไม่ต้องการ
- ☐ ต้องการ โปรดระบุสิ่งที่ต้องการ เรียงตามความสำคัญ 5 ลำดับ
1.
2.
3.
4.
5.

-----ขอขอบคุณในความร่วมมือ-----

ผู้บันทึก.....วันที่.....

ภาคผนวก 6

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

เพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. (รายบุคคล)

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

แบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

คำชี้แจง แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำไปใช้เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย ในชุมชน(อสอช.) ที่ผ่านการอบรมเพื่อใช้ข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพของ อสอช.อย่างต่อเนื่อง โดยนำไปใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะเพื่อการพัฒนา เช่น ทุก 3 หรือ 6 เดือนโดยอาจสอบถามหรือให้ อสอช. ประเมินตนเอง

ชื่อหน่วยงาน/สถานีนามัย..... ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล/พี่เลี้ยง.....

ชื่อ อสอช..... อาชีพ.....

เพศ..... อายุ..... ระดับการศึกษา

ที่อยู่ หมู่บ้าน..... อำเภอ..... จังหวัด.....

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในความดูแล.....คน

อาชีพของสมาชิก.....

ระดับขั้นต้น

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติจริง		สิ่งที่ต้องการพัฒนา	หมายเหตุ (ขอให้เจ้าหน้าที่บันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช. ว่ามีความสามารถตามที่ประเมิน)
	ดำเนินการได้	ต้องปรับปรุง		
ระดับขั้นต้น				
1.1 มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพ				
1.2 สามารถระบุความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพ				
1.3 สามารถถ่ายทอดความรู้หรือสาธิตเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากการทำงานให้สมาชิกกลุ่มอาชีพ				

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติจริง		สิ่งที่ต้องการพัฒนา	หมายเหตุ (ขอให้เจ้าหน้าที่บันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช. ว่ามีความสามารถตามที่ประเมิน)
	ดำเนินการได้	ต้องปรับปรุง		
1.4 ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอาชีพอนามัยเบื้องต้นเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพ เช่น การจัดสถานที่ทำงานให้เรียบร้อยหรือปลอดภัย				

ระดับขั้นที่ 2

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติจริง		สิ่งที่ต้องการพัฒนา	หมายเหตุ (ขอให้เจ้าหน้าที่บันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช. ว่ามีความสามารถตามที่ประเมิน)
	ดำเนินการได้	ต้องปรับปรุง		
ระดับขั้นที่ 2 2.1 เฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (การค้นหา ประเมิน ติดตามปัญหาด้านสุขภาพ การเจ็บป่วยจากการทำงานและความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพ)				
2.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการหาความรู้ใหม่ๆทางอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน				

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติจริง		สิ่งที่ต้องการพัฒนา	หมายเหตุ (ขอให้เจ้าหน้าที่บันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช. ว่ามีความสามารถตามที่ประเมิน)
	ดำเนินการได้	ต้องปรับปรุง		
2.3 สร้างและขยายเครือข่ายความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่มอาชีพ(ทั้งในและนอกกลุ่มอาชีพ)				
2.4 ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในขั้นตอนการทำงานของกลุ่มอาชีพ เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน				

ระดับขั้นที่ 3

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติจริง		สิ่งที่ต้องการพัฒนา	หมายเหตุ (ขอให้เจ้าหน้าที่บันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช. ว่ามีความสามารถตามที่ประเมิน)
	ดำเนินการได้ดี	ต้องปรับปรุง		
<u>ระดับขั้นที่ 3</u> 3.1 ใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง				
3.2 เป็นปราชญ์ชาวบ้านในการให้ความรู้เรื่องอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในกลุ่มอาชีพ				

ภาคผนวก 7
แบบประเมินการปฏิบัติงาน
เพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. (แบบสรุปภาพรวม)
สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

แบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสอช. สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (แบบสรุปภาพรวม)

ชื่อหน่วยงาน/สถานีนามัย..... ประเมินครั้งที่..... วันที่ประเมิน..... ชื่อผู้ประเมิน.....
 ที่อยู่..... หมู่บ้าน..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล อสอช. ในพื้นที่	กลุ่ม อาชีพ	ความสามารถ/สมรรถนะที่มี (ทำเครื่องหมาย / ในช่องสมรรถนะที่มี)												หมายเหตุ
			ระดับที่ 1*					ระดับที่ 2*					ระดับที่ 3*		
			มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงาน	ระบุความเสี่ยงจากการทำงาน	ถ่ายทอดความรู้เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน	สาริตการลดความเสี่ยงจากการทำงาน	จัดการแก้ไขปัญหอาชีพเบื้องต้นเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน	เฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (การค้นหาประเมินติดตามปัญหาด้านสุขภาพจากการทำงาน	สร้างและขยายเครือข่ายความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่มอาชีพ (ทั้งในและนอกกลุ่มอาชีพ)	สร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายมีศักยภาพในการทำงาน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการหาความรู้ใหม่ๆทางอาชีพและความปลอดภัยในการทำงาน	ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในขั้นตอนการทำงานของกลุ่มอาชีพเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน	ใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	เป็นปราชญ์การเรียนรู้เพื่อความปลอดภัยในการทำงานในท้องถิ่น	

หมายเหตุ * อ้างอิงจากศูนย์ยุทธศาสตร์วิชาการภาคเหนือ แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

ภาคผนวก 8

บันทึกข้อมูลการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยของกลุ่มอาชีพ

บันทึกข้อมูลการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยของกลุ่มอาชีพ

ชื่อกลุ่มอาชีพ..... ลักษณะงาน/ ผลผลิต

ชื่อ ผู้นำ/ประธาน กลุ่ม จำนวนสมาชิก คน

ที่อยู่ หมู่บ้าน..... อำเภอ..... จังหวัด

จำนวนผู้มี อาการ	จำนวนผู้มีอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยในแต่ละเดือน ปี พ.ศ.													หมายเหตุ
อาการสำคัญที่พบ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม	
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
รวม														

ชื่อ อสอช. ผู้รวบรวม / บันทึกรายงาน ชื่อสถานีนอมนัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

คำอธิบายการใช้งาน : สำหรับกลุ่มอาชีพ แบบบันทึกข้อมูลนี้ สามารถนำไปขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเท่าแผ่นป้าย แล้วนำไปติดที่สถานที่ทำงานในแต่ละแห่ง หรือในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อบันทึกข้อมูลจำนวนผู้มีอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยที่สำคัญและพบบ่อยในกลุ่มผู้ทำงานซึ่งได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มร่วมกัน เพื่อเป็นแสดงข้อมูลให้เห็นโดยทั่วกันเป็นการเฝ้าระวังจำนวนผู้มีอาการเจ็บป่วยที่สำคัญในกลุ่มอาชีพ โดยเขียนหมายเลขจำนวนคนที่เจ็บป่วยหรือขีดเครื่องหมาย / แทนจำนวนคน 1 คน ในแต่ละเดือน

สำหรับ อสอช./ผู้นำกลุ่ม สามารถนำข้อมูลจากแบบบันทึกนี้ ในแต่ละสถานที่ทำงานและแต่ละกลุ่มอาชีพ รวบรวมส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ของคุณเป็นรายเดือนเพื่อนำไปวางแผนการให้ความรู้ คำแนะนำ การให้สุศึกษา และวางแผนการจัดบริการอาชีวอนามัยที่สอดคล้องกับความต้องการและรายงานการเจ็บป่วยต่อไป

(ตัวอย่าง)

บันทึกข้อมูลการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยของกลุ่มอาชีพ

ชื่อกลุ่มอาชีพ.....เฟอร์นิเจอร์..... ลักษณะงาน/ ผลผลิตทำเฟอร์นิเจอร์ไม้.....
 ชื่อ ผู้นำ/ประธาน กลุ่มนาย ก. จำนวนสมาชิก10..... คน
 ที่อยู่25..... หมู่บ้าน.....หมู่ 1 อำเภอ...เมือง..... จังหวัดเชียงราย.....

จำนวนผู้มี อาการ	จำนวนผู้มีอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยในแต่ละเดือน ปี พ.ศ.2552.....												หมายเหตุ
อาการสำคัญที่พบ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
1. สิวบวมมือ	5	6											
2. คันตามผิวหนัง	6	6											
3. ไส้จากฝุ่นไม้	2	3											
4.													
5.													

ชื่อ อสอช. ผู้รวบรวม / บันทึกกรายงานนาย ข..... ชื่อสถานีนอมา้ยในพื้นที่ที่รับผิดชอบสอ.บ้าน เมือง.....

คำอธิบายการใช้งาน : สำหรับกลุ่มอาชีพ แบบบันทึกข้อมูลนี้ สามารถนำไปขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเท่าแผ่นป้าย แล้วนำไปติดที่สถานที่ทำงานในแต่ละแห่ง หรือในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อบันทึกข้อมูลจำนวนผู้มีอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยที่สำคัญและพบบ่อยในกลุ่มผู้ทำงานซึ่งได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มร่วมกัน เพื่อเป็นแสดงข้อมูลให้เห็นโดยทั่วกันเป็นการเฝ้าระวังจำนวนผู้มีอาการเจ็บป่วยที่สำคัญในกลุ่มอาชีพ โดยเขียนหมายเลขจำนวนคนที่เจ็บป่วยหรือซื้อเครื่องหมาย / แทนจำนวนคน 1 คน ในแต่ละเดือน

สำหรับ อสอช./ผู้นำกลุ่ม สามารถนำข้อมูลจากแบบบันทึกนี้ ในแต่ละสถานที่ทำงานและแต่ละกลุ่มอาชีพ รวบรวมส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ของตนเป็นรายเดือนเพื่อนำไปวางแผนการให้ความรู้ คำแนะนำ การให้สุศึกษา และวางแผนการจัดบริการอาชีวอนามัยที่สอดคล้องกับความต้องการและรายงานการเจ็บป่วยต่อไป

ภาคผนวก 9

แบบการติดตามผลการแก้ไขความเสี่ยงในการทำงาน
สำหรับ อสอช.

(ร่าง) แบบการติดตามผลการแก้ไขความเสี่ยงในที่ทำงาน สำหรับ อสอช.

ชื่อกลุ่มอาชีพ.....

ลักษณะงาน/ ผลผลิต

ชื่อ ผู้นำ/ประธาน กลุ่ม

จำนวนสมาชิก

จำนวน อสอช.คน

ที่อยู่

หมู่บ้าน.....

อำเภอ.....

จังหวัด

ความเสี่ยง/อันตรายจาก การทำงานสำคัญที่พบ	ผลการปรับปรุงแก้ไข ในแต่ละเดือน ปี พ.ศ.													หมายเหตุ
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม	
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
รวม														

หมายเหตุ

X ยังไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข

✓ ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

ชื่อ อสอช. ผู้รวบรวม / บันทึกรายงาน วันที่..... ชื่อสถานีนอมนัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

คำอธิบายการใช้งาน : สำหรับกลุ่มอาชีพ แบบบันทึกข้อมูลนี้ สามารถนำไปขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเท่าแผ่นป้าย แล้วนำไปติดที่สถานที่ทำงานในแต่ละแห่ง หรือในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อบันทึกข้อมูลอันตราย/ความเสี่ยงที่สำคัญและพบบ่อยในกลุ่มผู้ทำงานซึ่งได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มร่วมกัน เพื่อเป็นแสดงข้อมูลให้เห็นโดยทั่วกันเป็นการแสดงผลการปรับปรุงแก้ไขอันตราย/ความเสี่ยงที่สำคัญในกลุ่มอาชีพ โดยเขียนใช้สีแดงและส้มแสดงอันตรายที่ยังคงมีอยู่ในที่ทำงานหรือสีเขียวแสดงความปลอดภัยที่มีจากการปรับปรุงสภาพการทำงานต่างๆแล้ว

สำหรับ อสอช./ผู้นำกลุ่ม สามารถนำข้อมูลจากแบบบันทึกนี้ ในแต่ละสถานที่ทำงานและแต่ละกลุ่มอาชีพ รวบรวมส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ของคุณเป็นราย 6 เดือนเพื่อนำไปวางแผนการให้ความรู้ คำแนะนำ การให้สุศึกษา และวางแผนแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงที่สอดคล้องกับความต้องการต่อไป

(ตัวอย่าง)

แบบการติดตามผลการแก้ไขความเสี่ยงในที่ทำงาน สำหรับ อสอช.

ชื่อกลุ่มอาชีพ.....เฟอร์นิเจอร์.....

ลักษณะงาน/ ผลผลิตทำเฟอร์นิเจอร์ไม้.....

ชื่อ ผู้นำ/ประธาน กลุ่มนาย ก.

จำนวนสมาชิก10..... คน จำนวน อสอช.คน

ที่อยู่25..... หมู่บ้าน.....หมู่ 1

อำเภอ...เมือง..... จังหวัดเชียงราย.....

ความเสี่ยง/อันตรายจาก การทำงานสำคัญที่พบ	ผลการปรับปรุงแก้ไข ในแต่ละเดือน ปี พ.ศ.													หมายเหตุ
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม	
1. ฝุ่นไม้	X	X	X	√										
2. เครื่องมือมีคม	X	X	√	√										
3. ระบบไฟฟ้า	X	X	√	√										
4.														
5.														
รวม														

หมายเหตุ X ยังไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข

√ ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

ชื่อ อสอช. ผู้รวบรวม / บันทึกรายงาน วันที่..... ชื่อสถานีนอมนัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

คำอธิบายการใช้งาน : สำหรับกลุ่มอาชีพ แบบบันทึกข้อมูลนี้ สามารถนำไปขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเท่าแผ่นป้าย แล้วนำไปติดที่สถานที่ทำงานในแต่ละแห่ง หรือในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อบันทึกข้อมูลอันตราย/ความเสี่ยงที่สำคัญและพบบ่อยในกลุ่มผู้ทำงานซึ่งได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มร่วมกัน เพื่อเป็นแสดงข้อมูลให้เห็นโดยทั่วกันเป็นการแสดงผลการปรับปรุงแก้ไขอันตราย/ความเสี่ยงที่สำคัญในกลุ่มอาชีพ โดยเขียนใช้สีแดงและส้มแสดงอันตรายที่ยังคงมีอยู่ในที่ทำงานหรือสีเขียวแสดงความปลอดภัยที่มีจากการปรับปรุงสภาพการทำงานต่างๆแล้ว

สำหรับ อสอช./ผู้นำกลุ่ม สามารถนำข้อมูลจากแบบบันทึกนี้ ในแต่ละสถานที่ทำงานและแต่ละกลุ่มอาชีพ รวบรวมส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ของตนเป็นราย 6 เดือนเพื่อนำไปวางแผนการให้ความรู้ คำแนะนำ การให้สุศึกษา และวางแผนแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงที่สอดคล้องกับความต้องการต่อไป

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นพ.สมเกียรติ ศิริรัตนพฤษ์

หัวหน้าโครงการจัดบริการอาชีวอนามัยในหน่วยบริการสาธารณสุข
สำหรับแรงงานนอกระบบ
สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

คณะผู้จัดทำ

น.ส.เพ็ญศรี อนันตกุลณี

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

นางจุไรวรรณ ศิริรัตน์

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

น.ส.จิราพร เงินแจ่ม

ผู้ประสานงานโครงการฯ